Jaargang 111. Vrijdag, 5 November 1852. No. 89.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt aan de geabonneerden verzonden: *Bijblad* no. 24, inhoudende *Kort Verslag van de Handelingen der Provinciale Staten van Groningen en der Staten-Generaal.*

VERKOOPING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* maken bekend, dat, ten overstaan van den Heer Mr. **J. H. GEERTSEMA, C.z.**, Notaris te *Groningen*, op aanstaanden WOENSDAG, den 10den dezer, des namiddags, te drie uur, in het openbaar zullen worden verkocht, te beginnen bijlangs de Nieuwe Kerk en te vervolgen bij de Stadsschuur:

Ongeveer **40** aldaar liggende zware **LINDEBOOMEN, RIJS**, eenig **PAALWERK** en **OUD HOUT.**

GRONINGEN, 4 November 1852.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

AANKONDIGING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* brengen door deze ter kennis van het Publiek, dat door GEDEPUTEERDE STATEN der Provincie *Groningen*, bij besluit van 14den dezer, no. 23 (*Provinciaal Blad* no. 145), is vastgesteld de **LIJST der GENEESMIDDELEN en WERKTUIGEN**, volgens de *Pharmacopoea Neerlandica of Nederlandsche Apotheek*; en voorts, dat gemelde **LIJST** van heden af voor de belanghebbenden ter visie is gelegd op de SECRETARIJ dezer Gemeente.

GRONINGEN, 28 October 1852.

Burgemeester en Wethouders voornd.:
J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* brengen door deze ter kennis van de Ingezetenen, dat door den Raad dier Gemeente, bij zijn besluit van den 1sten September 1852, no. 1, onder goedkeuring des Konings is bepaald, dat met den **1sten November** van dit jaar zal zijn **AFGESCHAFT** de **STEDELIJKE BELASTING** op de **Schapen, Lammeren, Varkens** en **Speenvarkens**, alsmede op het daarvan afkomstige **Vleesch** of **Spek**; en dat dit besluit door Z. M. den Koning is goedgekeurd bij besluit van den 7den October 1852, no. 55.

GRONINGEN, 28 October 1852.

Burgemeester en Wethouders voornd.: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* doen te weten, dat de **BEGROOTING** dezer Gemeente *voor het jaar* 1853, opgemaakt naar de Voorschriften en de Modelbegrooting, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 13den Augustus j.l., n. 55, ingevolge art. 203 der Gemeentewet, op de SECRETARIJ der Gemeente voor een ieder ter lezing is nedergelegd, benevens de BIJLAGEN, welke betrekking hebben tot de *Eigendommen der Gemeente* vermeld in hoofdstuk III der Ontvangsten; en voorts, dat de BEGROOTING IN DRUK, en de gedachte BIJLAGEN IN AFSCHRIFT, tegen betaling der kosten, algemeen verkrijgbaar zijn gesteld op de SECRETARIJ.

GRONINGEN, 30 October 1852.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NIEUWSTIJDINGEN.

TURKIJE.

Eindelijk is de *Télémaque* met brieven uit Konstantinopel van den 15den Oct. in Frankrijk gearriveerd. Zij bevestigen allen dat de leening niet geratificeerd is en spreken met geen enkel woord van den opstand, die te Konstantinopel zou uitgebroken zijn; evenmin heeft de heer *Lavelette* zijn paspoort gevraagd. Deze berigten waren dus van allen grond ontbloot. Daarentegen blijkt het, dat de weigering der ratificatie alleen een gevolg geweest is van het overwigt, dat de oud Turksche partij tegenwoordig boven de mannen der hervorming heeft. Van eene andere zijde toont deze gebeurtenis aan, welke hulpbronnen Turkije nog in zich zelf kan vinden; want toen eene inschrijving geopend werd, om de reeds bewerkstelligde stortingen te rembourseren, was binnen drie dagen te Konstantinopel voor circa 10 millioen gl. ingeschreven. Men moet hierbij echter in het oog houden, dat het oude Turksche fanatismus in het spel gekomen is en dat de hoogere Turksche ambtenaren voor aanzienlijke sommen ingeschreven hebben; sommigen hebben zelfs hun zilver gezonden. Reeds zijn de noodige schikkingen gemaakt, om de gestorte gelden met de verloopene interessen terug te geven.

ITALIE.

Het officiele dagblad van Rome van den 28sten October behelst een pauselijk besluit waarbij een aantal officieren worden aangesteld bij het eerste buitenlandsche regement, welks zamenstelling thans snel vordert.

— Uit Florence is den 28sten October het berigt ontvangen, dat de deputatie, welke onlangs vertrokken is om ten gunste van de *Madiai's* tusschen beiden te treden, aan haar hoofd hebbende graaf *Roden*, en aan welke zich ook uit Staten van het vasteland van Europa personen hebben aangesloten, den vorigen dag in de genoemde stad was aangekomen. De Groothertog van Toscane bevond zich destijds niet in Florence, maar werd er verwacht.

(Uit Rome wordt gemeld, dat de Pruissische gezant *van Usedom* in aller ijl naar Florence is vertrokken, om zich mede voor *de Madiai's* in de bres te stellen.)

— Generaal *Filangieri* heeft op Sicilië eene nieuwe gendarmerie ingevoerd, die reeds de beste gevolgen heeft voor de veiligheid van het land. Hij heeft tot kapiteins derzelve aangesteld de oude roovers, die zich onderworpen en bekeerd hebben. Deze genieten eene buitengewoon groote jaarwedde, maar moeten een' borgtogt stellen voordat hun die betrekking wordt opgedragen; daarentegen zijn zij verantwoordelijk voor de diefstallen, die in hun kommandement plaats grijpen. Ze zijn te paard, dragen geene uniform, maar hebben slechts een karabijn op den rug hangen. Ze zijn bij uitstek stout en bekwaam; sinds men de roovers aangesteld heeft, om over de eerlijke lieden te waken, geniet Sicilië eene tot dus verre ongekende veiligheid.

De hertog van Modena heeft den goeden uitslag der instelling bij zijne laatste reis op Sicilië ondervonden en wil in zijn rijk dit voorbeeld volgen.

— In het officiële dagblad der Napelsche regering van den 20sten dezer is een Koninklijk besluit afgekondigd, waarbij aan een groot aantal wegens staatsmisdrijf tot den dood of tot andere straffen veroordeelde personen kwijtschelding of verzachting van straf wordt verleend, en de staking gelast van de regtsvervolging tegen nagenoeg *negentienhonderd* personen, die wegens staatsmisdaden aangeklaagd, doch bijna alle voortvlugtig waren.

— Het wordt bevestigd, dat de Toscaansche minister *Baldasseroni* gewond is geworden. Het te Florence uitkomende regeringsblad deelt echter weinig of geene bijzonderheden mede nopens deze gebeurtenis. Alleen blijkt het, dat de minister in een' oploop op de straat is gekwetst geworden, en dat de wond hem niet heeft verhinderd, zijne gewone werkzaamheden voort te zetten.

(Of deze aanslag of aanranding aan persoonlijke, of wel aan politieke redenen toe te schrijven is, blijkt uit de ontvangen berigten niet.)

— De groothertog van Toskane heeft alle burgerlijke ambtenaren verboden den baard te laten groeijen; ook het hoofdhaar mag niet al te lang zijn.

— In het hertogdom Parma is eene vreeselijke slagting onder de duiven aangerigt. De politie van den hertog schijnt die ongelukkige diertjes niet als vredesboden maar als bebbt met carbonarismus te beschouwen.

Eenige verdachte briefjes, welke zij onder hunne vleugels heeft ontdekt, heeft over hun lot beslist en hen tot den rooster of het spit doen veroordeelen.

DUITSCHLAND.

Bijzondere mededeelingen uit Hannover bevestigen het berigt, door eenige dagbladen medegedeeld, dat de regering niet voornemens is gevolg te geven aan het additionneel artikel van het September-verdrag, waarnaar de Hannoversche westelijke spoorweg van Emden af, op het Pruissische grondgebied, in de rigting van Osnabrück met den Keulen-Mindener-spoorweg verbonden zoude worden.

Volgens dit plan zou de belangrijkste spoorweg des rijks, waardoor het regtstreeksche verkeer tusschen de Hannoversche Noordzeehavens en de hoofdstad, en van daar met Midden- en Zuid-Duitschland beoogd wordt, geheel in vreemde handen gesteld worden en het in de magt van Pruissen gestaan hebben, om elk oogenblik de verbinding met Emden te onderdrukken of te bezwaren. Ten einde dit gevaar te ontgaan, heeft de regering besloten, deze spoorweglinie in zijne gansche uitgestrektheid op Hannoversch grondgebied, *over Lingen, tot aan de Hollandsche grenzen voort te zetten.*

Indien men in overweging neemt, van welk een groot gewigt deze regtstreeksche verbinding met de Nederlanden en de Noordzee, voor Hanover is, en die zoo ligt kan tot stand gebragt worden, dan wordt het onbegrijpelijk hoe het vorige Hannoversche ministerie zulks heeft over het hootd gezien en daarbij alleen het belang van Pruissen heeft in het oog gehouden.

Deze beschouwingen van Hannover, en even zeer de omstandigheid, dat de regering stellig weigert gevolg te geven aan dat additionele artikel van het September-verdrag, heffen den twijfel op nopens den afkeer dier regering, om zich in de tolaangelegenheden met Pruissen tegen het overige gedeelte van Duitschland te verbinden. Het Berlijnsche kabinet moet alsnu overtuigd zijn, dat het niet meer op de uitvoering van het September-verdrag rekenen kan.

— Te Berlijn zijn thans 7500 honden, waarvan eene belasting geheven wordt van 24,000 thaler.

— Hamburg, Bremen, Oldenburg en Hannover werken aan de zamenstelling van eene gemeenschappelijke wet, betreffende de landverhuizing.

— De keurvorst van Hessen heeft in Boheme voor eene waarde van 2½ millioen vaste goederen aangekocht.

— Z. H. de Paus heeft toegestemd, dat binnen kort te Weenen onderhandelingen zullen plaats hebben tot het sluiten van een concordaat tusschen dat hof en dat van Rome.

— Te Wesel is den 30sten October gearriveerd een Nederlandsch sergeant, die van Harderwijk, waar hij in garnizoen ligt, met verlof naar die stad, zijne geboorteplaats, gekomen was en trachtte jongelieden te verleiden, om dienst te nemen bij het leger in Nederlandsch Indië. Hij werd onder militaire eskorte op eene naar Holland bestemde stoomboot gebragt. Ofschoon de door hem aangeworven personen bij gebrek aan papieren niet met hem vertrekken konden, is een onderwijzer van daar dadelijk met hem medegereisd.

— De gravin *de K....*, onlangs te Parijs wegens kindermoord in hechtenis genomen, is naar Weenen overgebragt. Men heeft haar krankzinnig verklaard.

— Brieven uit Posen bevestigen de tijding, dat de cholera, welke die stad 3000 inwoners armer heeft gemaakt, haar eindelijk verlaten heeft. De ziekte woedt echter nog vreeselijk in eenige kleine steden en op de Poolsche grenzen.

— Men meldt uit Smirna, van den 18den, aldaar het berigt te hebben ontvangen, dat de onderkoning van Egypte, ten gevolge van de dringende vertoogen der vreemde consuls, den uitvoer van granen uit Egypte weder heeft vrijgegeven.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 31 October.

De regering heeft besloten Southampton tot haven van inscheping voor alle, op kosten van den staat vertrekkende, landverhuizers te maken. Onder de voorwaarden, met de stad Southampton gemaakt, behoort, dat zij gebouwen, tot tijdelijke huisvesting van 2500 landverhuizers, moet oprigten; eene uitgave, die door de groote der stad toevloeijende voordeelen honderd-voudig vergoed wordt en daarom gaarne aangenomen is.

— Het blad *Punch* zeide onlangs: *l'empire c'est la paix*, doch voegde er bij: welligt komt spoedig de tijd, dat de orakel-taal van Bordeaux bijna even zoo klinkt, maar iets geheel anders beteekent, en wel: *l'empire c'est l'epée.*

— Te Londen is eene maatschappij opgerigt, met een kapitaal uit aandeelen bestaande, ter exploitatie eener geoctrooijeerde uitvinding van den heer *Martin Roberts.* Deze heeft namelijk eene batterij weten te vervaardigen, die *constant* licht geeft en geheel kosteloos werkt, dewijl zij een zeker *precipitaat* oplevert, dat groote handelswaarde bezit, en waarvan de verkoop derhalve de kosten van de batterij dekt niet alleen, maar bij den tegenwoordigen beursprijs zelfs een batig saldo afwerpt. Met het licht door deze batterij verkregen kunnen zoowel straten en pleinen, als paleizen, huizen en winkels worden verlicht. Door middel van draden, verbonden met eene reusachtige batterij in de hoofdstad, neemt de uitvinder aan door het geheele rijk licht te leveren. Voor het tot stand komen der maatschappij, heeft de heer *Roberts* te Londen allerbelangrijkste proeven genomen, met gunstig gevolg.

Van den 1sten November. De *Morning Advertiser* meent te weten, dat eene som van 100,000 £ bij het parlement zal worden aangevraagd voor de kosten der teraardebestelling van het stoffelijk overschot des hertogs *van Wellington.*

— Te Nottingham is eene fabrijk opgerigt tot het vervaardigen van eene nieuwe soort van kant- en gaaswerk. Het ijzerdraad vervangt hier de katoenen en linnen draden, en het is zoo taai, dat het gemakkelijk op de gewone wijze kan worden bewerkt. Dit kantwerk is buigzaam genoeg om voor venster- en bedgordijnen, mutsen, garen en eene menigte andere einden te dienen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 31 October.

Zoo als men weet, zal de Senaat den 4den Nov. bijeenkomen. Men is reeds ijverig bezig met het maken van toebereidselen op het paleis Luxembourg, ten einde aan deze vergadering, welke over een zoo gewigtig punt zal beraadslagen, den meest mogelijken luister bij te zetten. De Senaat zal zitting houden in de nieuwe zaal en men zegt, dat hij zich, zoodra de zitting geopend is, zal bezig houden met de petitiën, waarin aangedrongen wordt op de wederinvoering des keizerrijks.

Gisteren werd *Abd-el-Kader* door den minister van oorlog op St. Cloud aan den Prins-President voorgesteld, die hem omringd door al zijne ministers, ontving. — De Emir wierp zich aan zijne voeten, om hem de hand te kussen, doch de Prins rigtte hem op en drukte hem hartelijk in zijne armen.

Abd-el-Kader nam daarop het woord en verklaarde zich niet alleen te willen bepalen bij den afgelegden eed, van zich voortaan lijdelijk aan de Fransche heerschappij te zullen onderwerpen, maar dat hij tevens eene akte had opgesteld en onderteekend, die hij *Lodewijk Napoleon* overhandigde, en waarin hij plegtig verklaart niets tegen de Fransche regering te zullen ondernemen.

De Prins-President heeft den Emir daarop in het kasteel rondgeleid en hem uitgenoodigd, eene groote revue over de kavallerie bij te wonen, ten welken einde hij hem een' fraaijen Arabischen hengst ten gebruike aanbood.

Abd-el-Kader heeft gisteren te drie uur zijn hôtel verlaten, ten einde de merkwaardigheden dezer hoofdstad te bezigtigen. Bij voorkeur verzocht hij, dat men een aanvang maakte, met hem de kerken te laten zien; men bragt hem daarop naar de kerk de la Madaleine. De emir stond verstomd over het prachtige van dien tempel en zeide, dat hij, vóór dat hij de zee was overgekomen, nimmer gedacht had, dat de Franschen eene godsdienst hadden; maar dat hij, nu hij zulke schoone tempels zag, het tegendeel begon te gelooven. Hij beschouwde al de belangwekkende bijzonderheden dezer kerk en verdiepte zich toen in een stil gebed; vervolgens begaf de emir zich naar de kerk van Nôtre-Dame.

Het bezoek, dat *Abd-el-Kader* aan de kerk van Nôtre-Dame bragt, heeft zeer lang geduurd. De emir heeft er alles tot in de minste bijzonderheden beschouwd, waarbij men opmerkte, dat vooral dat zijne aandacht trok, hetwelk met de geschiedenis in verband stond. Hij verwijlde een geruime poos voor den mantel, dien *Napoleon* bij zijne heiliging tot Keizer droeg, en bij eenige oude relieken. Vóór de kerk te verlaten, wilde *Abd-el-Kader* hare oude torens beklimmen, ten einde van het betooverend panorama te genieten, hetwelk Parijs en omstreken, van die hoogte beschouwd, aanbiedt. Na den vreeselijk hoogen wenteltrap opgeklommen te zijn, bereikte hij eindelijk het plat, doch had bevorens eenige rust moeten nemen op een leuningstoel, die tot dat doel voor hem was nedergezet.

De emir slaakte een kreet van bewondering bij het aanschouwen van het panorama; hij deed ontelbare vragen nopens de gebouwen, die zich door hunne hoogte en grootte het meest onderscheidden, waarop de kolonel *Boyssonet* zeer breedvoerig antwoordde. *Abd-el-Kader*, die zijne weetgierigheid daardoor ten hoogste bevredigd zag, was slechts met moeite over te halen, om den wenteltrap zoo spoedig weder af te dalen.

Binnen weinige dagen zal *Abd-el-Kader* naar Amboise terugkeeren; men meent te weten, dat hij den levendigen wensch te kennen heeft gegeven, om de festiviteiten, ter gelegenheid der herstelling van het keizerrijk, bij te wonen, vóór dat hij naar Brussa vertrekt.

— In den *Constitutionnel* leest men:

„Even na het bezoek van *Abd-el-Kader* te St. Cloud, is een afgezant van den koning van Achem (eiland Sumatra) bij den Prins-President toegelaten. Deze afgezant, met een statig uiterlijk, heeft eene Abyssinische tint. Hij heeft den Prins eene rijke snuifdoos aangeboden, 't werk van Chinezen, die alleen in Achem de edele metalen bewerken. Deze doos, zeer goed bewerkt, schijnt eene navolging van een Europeesch voortbrengsel der vorige eeuw, dat in handen van die Chinezen zal zijn gekomen. — De afgezant van den koning van Achem heeft den Prins de verzekering gegeven, dat zijn vorst er begeerig naar was met Frankrijk vriendschappelijke betrekkingen te onderhouden.

„Men weet, dat de Hollanders op Sumatra gevestigd zijn, maar dat een gedeelte van dat uitgestrekte eiland zijne onafhankelijke vorsten heeft behouden. Het gebied van Achem is de westelijke punt van het eiland Sumatra."

— De jaarlijksche bezoldiging van den onder-voorzitter van den staatsraad, welke hooge betrekking thans door den heer *Baroche* wordt bekleed, is door het hoofd van den staat bepaald op 100,000 fr.

— Een der petitiën, aan *Louis Napoleon* gezonden en vragende herstelling van het keizerrijk, eindigde aldus:

„*Nous désirons aussi, sauveur de la Patrie,*
„*Que l'Empereur Français, soit roi de l'Algerie.*"

— In de vijf rijks-zeehavens zijn thans op de werven in aanbouw 18 liniesschepen en 22 fregatten.

— Voor het jaar 1853 zijn reeds 217 verschillende almanakken uitgegeven.

— Een raadsheer in het hof van appel voor Fransch Guyana, heeft dezer dagen teregt gestaan, onder beschuldiging van met zijn zoon eene som van 8900 francs, door middel van inklimming en braak, te hebben gestolen. De vader is veroordeeld tot 10 jaren gevangenisstraf en de zoon tot 2 jaren.

— Hier is steeds spraak van zamenzwering onder het leger; er zijn te Fontainebleau verdachte militairen gevat. Desniettemin zou de Prins-President in de bosschen van dat kasteel gaan jagen.

— De steenen, welke het graf van koning *David* uitmaken, en door de heeren de *Saulcy*, *Rothschild*, *Delessert*, enz., in Palestina ontdekt werden, zijn te Parijs aangebragt en in het Assyrisch Museum op het Louvre geplaatst.

Van den 1sten Nov. Het schijnt, dat men de duizende petitiën tot invoering van het Keizerrijk nog niet als talrijk genoeg beschouwt, en dat daarom ook het opkomend geslacht uitgenoodigd wordt, om deszelfs wenschen ten dien aanzien te openbaren. Ten minste op eene school te St. Barbe is thans eene petitie in omloop, welke door al de leerlingen, tot de laagste klasse toe, onderteekend wordt. Welligt zal dit voorbeeld door andere scholen gevolgd worden, hetgeen een ruim veld voor nieuwe petitien opent, waarna men later welligt ook tot de crèchen en bewaarscholen zal overgaan, om de demonstratie voor het Keizerrijk zoo algemeen mogelijk te maken.

— Men houdt zich aan het *Théatre Lyrique* ijverig bezig met de repetitien van eene nieuwe opera van *Félicien David.* Dit muzikale gewrocht is getiteld: *Het Einde der Wereld*, en bestaat uit een groot aantal tafereelen, waarvoor men grootsche decoratien gereed maakt. Deze opera zoude reeds sedert drie jaren op een der groote schouwburgen opgevoerd worden, maar gedurig had men opgezien tegen de groote onkosten, welke de opvoering vorderde.

BELGIE.

BRUSSEL, 1 November.

De ministeriële crisis heeft haar einde bereikt. De *Moniteur* deelt heden de benoemingen mede van de leden van het kabinet. Het zijn de heeren *H. de Brouckère*, buitenl. zaken; *Piercot*, binnenl. zaken; *Faider*, justitie; *Liedts*, financiën (tijdelijk); *v. Hoorebecke*, openbare werken; de generaal *Anoul*, oorlog. Van het oude kabinet zijn dus de heeren *v. Hoorebecke* en *Anoul* tot het nieuwe overgegaan.

De nieuwe ministers hebben gisteren in handen des Konings de gevorderde eeden afgelegd.

De *Indépendance* [het blad van het vorige (liberale) ministerie] is met deze beëindiging der ministeriële crisis tevreden, hoofdzakelijk omdat de leden die het nieuwe kabinet uitmaken allen kundige mannen zijn, en vooral ook, daar het blad overtuigd is, dat zij de liberale beginselen zullen handhaven.

— Prof. *Gloessener*, te Luik, heeft den 25sten Oct. de Parijsche administratie der telegrafen bekend gemaakt met eenen door hem uitgevonden nieuwen electrischen telegraaf, welke door een claviatuur wordt in werking gebragt, en eene omgekeerde strooming heeft. De proeven zijn even verrassend als doelmatig bevonden.

— Men weet dat de geestelijkheid weigert op de staatsscholen van middelbaar onderwijs het godsdienst-onderrigt te geven, uit hoofde haar geene genoegzame waarborgen voor de zedelijke en godsdienstige strekking dier inrigtingen zijn gegeven. Dezer dagen heeft de bisschop van Brugge n

verzoek afgewezen van den gemeenteraad van Yperen, om eenen geestelijke met het geven van het godsdienst-onderrigt aan de stadsschool van middelbaar onderwijs of althans met het toezigt daarover, te willen belasten. De redenen der weigering, zoo als die in eenen brief des bisschops worden uiteengezet, zijn: 1) dat de wet van den 1sten Junij 1850 op het middelbaar onderwijs klaarblijkelijk de stedelijke en gemeentelijke scholen, voor zooveel de medewerking der geestelijkheid betreft, op ééne lijn met de staatsscholen heeft willen plaatsen; 2) dat die wet het stedelijk bestuur verpligt, alleen om eenen godsdienstonderwijzer aanzoek te doen, terwijl de invloed der godsdienst op de opvoeding der jeugd zich niet tot het onderrigt in den katechismus en het inprenten van eenige leerstellingen moet bepalen, maar de geheele opvoeding van het godsdienstig beginsel doordrongen en bezield behoort te zijn. De bisschop besluit zijn schrijven met den wensch: „dat weldra eene voor het godsdienstig beginsel gunstig gestemde wetgeving een eind moge maken aan den tegenwoordigen jammerlijken staat van zaken en aan botsingen tusschen de kerkelijke en de burgerlijke overheid, die in een geheel Katholijk land nimmer hadden behooren voor te komen.”

Van den 2den. Gisteren is de bekende *Drieskên Nypers* van Antwerpen naar Rotterdam vertrokken. Hij is naar Nederland ontboden, om er zijne merkwaardige genezingen te bewerken.

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE, 1 November.

De afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben heden onderzocht het voorstel van den heer *Wintgens*, tot het instellen eener enquête betrekkelijk den toestand der zeevisscherijen. Morgen zullen de afdeelingen onderzoeken de ontwerpen van wet: 1) tot regeling van het beleid der regering in Ned. Oost-Indië; en 2) tot regeling van het beleid der regering in Ned. West-Indië.

Van den 3den. Naar wij vernemen, heeft de hooge raad der Nederlanden zich bij adres tot den Koning gewend met verzoek, dat het getal der raadsleden van dat hoogste regterlijke collegie wederom op *veertien* worde gebragt, en dat derhalve de raad moge worden gemagtigd, over te gaan tot het opmaken en aan de Tweede Kamer der Staten Generaal aanbieden van twee lijsten van kandidaten, tot aanvulling der twee plaatsen, die op dit oogen- blik in den hoogen raad onvervuld zijn.

AMSTERDAM, 1 November.

Bijna dagelijks leveren de teregtzittingen der correctionele regtbank te dezer stede menigvuldige bewijzen der rampzalige gevolgen, welke de dronkenschap na zich sleept. Zoo ook op den 12den, 13den en 14den Oct. j.l. Op die dagen stonden te regt: 1) eene gehuwde vrouw, die, voortdurend aan het misbruik van sterken drank overgegeven, in den morgen van den eersten dag der laatste kermis reeds te negen uur beschonken was. In dien toestand heeft zij in de woning, waar zij een nieuwen voorraad drank kwam halen, een paar gouden oorbellen ontvreemd. Zij werd veroordeeld tot zes maanden gevangenis, in eenzame opsluiting te ondergaan; 2) een jeugdige zeeman, die op den derden dag dier kermis, in staat van dronkenschap, zonder eenige aanleiding hoegenaamd, een hem onbekend persoon, een armen venter, met een mes twee steken in den arm heeft toegebragt. Hem werd eene eenzame opsluiting van drie maanden opgelegd; 3) een jeugdige sjouwer, die, gewoonlijk dronken, op zekeren dag in Augustus j.l., toen hij weder in zulk een toestand verkeerde, eerst aan eenen knaap, die om eene door hem gebezigde uitdrukking begonnen was te lagchen, slagen heeft toegebragt, en daarna ook aan twee manspersonen, die tot hulp van dien knaap waren toegeschoten. Bij de worsteling met eene dier personen in het water gevallen en daaruit getogen zijnde, heeft de beschonkene zijne gewelddadigheden op nieuw begonnen en aan dien persoon door een slag of stoot met een zwaar stuk hout eene kneuzing aan den arm toegebragt. Over hem is eene gevangenisstraf van drie maanden uitgesproken; en 4) een scheepstuiger, die (echtgenoot en vader van vier kinderen) op zekeren dag in dezelfde maand, en wel des namiddags omstreeks 1 uur, op den buitenkant alhier, na in dronkenschap verschillende vrouwen aangerand en onderscheidene baldadigheden gepleegd te hebben, eenen voorbijganger, die zijne afkeuring over het gebeurde liet blijken, aangegrepen en zoodanig vuistslagen in het aangezicht heeft toegebragt, dat hij half bewusteloos op de straat is nedergevallen. Daar liggende, zijn hem nog meerdere slagen toegebragt, zoodat hij verwond en bebloed in een winkel is gevlugt, waar hem de dader is gevolgd, om hem op nieuw aan te grijpen, hetgeen echter is belet. Hij werd tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld en op last der regtbank dadelijk in hechtenis gesteld. — Moge de eenvoudige vermelding dier daadzaken medewerken, om hun, die zich aan misbruik van sterken drank overgeven, de overtuiging te geven, ten eerste, dat dronkenschap tot allerlei misdrijven leidt, en ten andere, dat misdrijven in zulk een toestand gepleegd, geenszins verschoond, maar wel degelijk streng worden gestraft.

— Wij vernemen, dat het voornemen bestaat bij de groote meerderheid der Kamer, om — bijaldien de regering bij de aanstaande discussiën over de begrooting niet de verzekering mogt geven, dat nog *in den loop van dit jaar* een nieuw ontwerp van wet ter vermindering van de zegel-belasting op de dagbladen zal worden aangeboden, — zelve daartoe het initiatief te nemen.

Zijn wij wèl onderrigt, dan zal in dit geval de heer *Bachiene* zoodanig voorstel ter tafel brengen.

— Wij vernemen, dat de overgroote meerderheid der leden, die aan het onderzoek van het voorstel van den heer *Wintgens*, tot het instellen van eene enquête over den toestand der nationale zee-visscherijen, in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten Generaal hebben deelgenomen, zich *onvoorwaardelijk* heeft verklaard *tegen* het in overweging nemen van dat voorstel. Andere leden verklaarden, zich met het voorstel *voorwaardelijk* te vereenigen, terwijl slechts zeer enkelen het voorstel van den heer *Wintgens* goedkeurden, zoo als het daar lag.

— Wij vernemen, dat in dato den 14den October l.l. burgemeester en wethouders der stad Leiden, gelet hebbende op het rapport der plaatselijke schoolcommissie, en gezien hebbende de reglementen op het lager schoolwezen, na deliberatie, aan de heeren *J. A. Alberdingk Thijm*, *W. Cramer*, *G. E. Dommer van Poldersveldt*, *J. H. van Gent*, *C. F. Lurasco*, *P. van Rijckevorsel van Rijsenburg* en *N. J. A. Steins Bisschop*, autorisatie hebben verleend tot het oprigten binnen de voornoemde gemeente eener normaal- of kweekschool voor Roomsch-Katholijken, die den onderwijzersstand willen omhelzen.

LEEUWARDEN, 1 November.

— Op gisteren is bij de godsdienstoefening der Ned. Hervormde gemeente alhier, ten behoeve voor den opbouw eener Protestantsche kerk te Turin, gekollekteerd *f* 439,67.

ASSEN, 2 November.

J.l. Zaturdag heeft de arr.- regtbank alhier eene voordragt opgemaakt voor de betrekking van regter-plaatsvervanger, opengevallen door het overlijden van den heer mr. *G. Vos*, en daarop gebragt de heeren mr. *H. H. A. Sluis*, mr. *W. H. Hofstede* en mr. *J. A. Willinge Gratama*.

— De diligencedienst van *Burgers*, van Zwolle op Groningen over Assen, is andermaal gestaakt.

— Ter rolle der arrondissements-regtbank alhier werden gisteren morgen, ter vervolging van den ontvanger der directe belastingen, bij executie verkocht *twee* ter dezer stede gelegen huizen voor de som van ..... *elf gulden*.

— Het prov. geregtshof van Gelderland heeft op den 28sten Oct. j.l. bevestigd de uitspraak van den raad van toezigt en discipline der advokaten, waarbij de heer mr. *C. van Baerle* gedurende drie maanden werd geschorst in de uitoefening der regtspraktijk, ter zake zijner gedragingen bij de arrondissements-regtbank alhier op den 16den Junij l.l. en der artikelen, geplaatst in het *Handelsblad* en het *Weekblad van het Regt*.

— Door den minister van binnenlandsche zaken is onder dagteekening van den 26sten October 1852, namens den Koning, aan den heer *J. H. Graswinkel* te Delft, concessie verleend tot het graven van een kanaal uit de grachten van Koevorden ten oosten van Dalen, door de Noord- en Zuidbarger veenen, tot de grenzen van Hannover.

KOEVORDEN, 30 October.

Van wege het domein zijn de vaste goederen, tot deze vesting behoorende, door het departement van oorlog aan hetzelve overgegeven, getaxeerd, om binnen vier of vijf weken verkocht te worden; dit zijn twee kazernen, een onderaardsch kruidmagazijn, de hoofdwacht, eenige groote tuinen en twee avancés; de kazernen zouden bijzonder voor fabrijken geschikt zijn; als afbraak hebben zij weinig waarde, als zijnde de muren in cement gemetseld. Ook zullen binnen kort alle aardwerken, tot de voormalige vesting Bourtange behoord hebbende, verkocht worden. De wallen zullen mogen worden geslecht en de grachten gedempt; slechts eene door het rijk aldaar gegraven waterlozing zal in stand moeten blijven.

MEPPEL, 31 October.

Sedert eenige dagen liep alhier een gerucht, dat de burgemeester dezer gemeente voor deze zijne betrekking zoude willen bedanken en zich te Groningen wilde vestigen, als hebbende aldaar eene woning gekocht. Heden voormiddag hielden leden van den raad dezer gemeente eene bijeenkomst, ten gevolge waarvan eene commissie uit dezelve zich des namiddags naar den heer burgemeester heeft begeven met het doel, om, indien het loopende gerucht waarheid mogte wezen, te trachten, zed. van dit zijn voornemen te doen afzien, en over te halen, om als hoofd van het bestuur dezer gemeente alhier te blijven. De afloop is nog onbekend.

GRONINGEN, 4 November.

Op den 1sten November 1852 was het juist *tien* jaren geleden, dat de *Landhuishoudkundige School* te *Groningen* opgerigt is. Even als hieraan op de lessen aan deze instelling Dingsdag herinnerd werd, meenen wij ook voor een grooter publiek de aandacht hierop te moeten vestigen. Op den 1sten Nov. 1842 was het een uitvloeisel van het hier bestaand *Departement* der *Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der Nijverheid*; eene eerste proeve, om de *wetenschap* met de *praktijk* des landbouws tot een wél zamenhangend geheel te verbinden. Sedert heeft deze school zich tot eene zelfstandige inrigting verheven, waar de wetenschap onderwezen en de praktijk — op eene reeds vrij aanzienlijke boerderij van ruim 60 bunders land — beoefend wordt. Zij geniet de ondersteuning van het rijk, van de besturen der provinciën Groningen en Drenthe en van onderscheidene bijzondere personen, en mogt nog zeer onlangs een krachtdadig bewijs van belangstelling van Z. M. onzen geëerbiedigden Koning ontvangen. Vele bekwame mannen, waaronder hoogleeraren aan de Hoogeschool alhier, hebben zich vereenigd, om het onderwijs op eenen behoorlijken voet te doen geven en eenige der wetenschappelijke instellingen, waarop de stad Groningen roem draagt, werken tot ondersteuning dezer school mede. — Geen wonder, dat men alzoo de toekomst bemoedigd te gemoet ziet en het bestuur het voornemen heeft, deze instelling steeds meer en meer uit te breiden, tot het eenmaal geheel in de hieromtrent in Nederland bestaande behoeften kunne voorzien.

— Gisteren werd aan onze Hoogeschool bevorderd tot doctor in de geneeskunde de heer J. A. van Duyl, van Heerde, na het verdedigen van eene *Dissertatio Medica de Incarceratione spasmodica herniae inguinalis*.

— Wij maken onze lezers opmerkzaam op de hieronderstaande bekendmaking van den hoogleeraar Hofstede de Groot, volgens welke er door hem, van Dingsdag aanstaande af, een collegie voor niet-Godgeleerden, die vroeger studenten waren of dit nu zijn, zal worden gehouden, *ter opleiding tot een zelfstandig inzigt in het Christendom*. Uit het voorberigt van den voor die lessen gedrukten leiddraad ontleenen wij hier, dat de hoogleeraar, zoo dikwijls zijne hoorders dit toonen te verlangen, dien leiddraad zal ter zijde leggen. „Want eigenlijk wenschte ik,” zegt hij, „terwijl er nog zoo vele verwarring van inzigt in het wezen des Christendoms bij zeer vele Christenen heerscht, en velen toch ook tot een helder inzigt meer en meer wenschen te komen, deze zamenkomsten te openen, ten einde gelegenheid te geven, om zwarigheden en twijfelingen over hoofdzaken des Christendoms te opperen en te hooren oplossen.” Hij zegt dan ook verder, dat hem in of vóór deze lessen mondeling of schriftelijk, met of zonder naam, vragen, tegenwerpingen of twijfelingen over hoofdzaken des Christendoms kunnen worden gedaan, welke hij dan zal mededeelen en behandelen.

Wordt aan deze uitnoodiging voldaan, dan zal dit collegie eene gelegenheid tot wetenschappelijk spreken over het Christendom openen, zoo als onze tijd buiten twijfel wel behoeft.

— Voor eenigen tijd werd in de dagbladen melding gemaakt van een zonderling luchtverschijnsel, dat in den morgen van den 8sten Julij l.l. op zeer vele plaatsen in de provinciën Groningen, Friesland en Drenthe en ook in Oostfriesland was waargenomen. Omstreeks 9 uur hoorde men, op sommige plaatsen één, op andere plaatsen meerdere uitbarstingen of ontploffingen als kanonschoten, gevolgd van een vrij langdurig geratel, als van een' aanhoudenden donder. Als oorzaak van dit verschijnsel is toen opgegeven eene meteoor-explosie en de gissing daarbij uitgesproken, dat er waarschijnlijk hier of daar een meteoorsteenval had plaats gevonden. De waarheid hiervan is bevestigd geworden. Bij de vergadering van het Natuurkundig Genootschap alhier vertoonde het lid dr. W. Gleuns, Jr., gisteren avond een' meteoorsteen, die op dien morgen te *Wedde* was gevallen en op aanwijzing van iemand, die hem aldaar in eenen gloeijenden toestand had zien nederkomen, door den burgemeester van *Wedde*, den heer S. G. Eckringa, op de aangewezene plaats was gevonden en door tusschenkomst van den heer G. A. Venema, te *Winschoten*, aan hem was toegezonden, om geplaatst te worden in het Museum van Natuurlijke Historie van de Hoogeschool te *Groningen*, waartoe de steen, op verzoek, welwillend door den heer Eckringa was afgestaan. De spreker deelde bij een verslag nopens een en ander tevens eenige bijzonderheden mede, hem bij deze gelegenheid door den heer Venema medegedeeld, onder anderen ook, dat op hetzelfde tijdstip, naar men zeide, de bliksem geslagen zoude wezen in het veen te *Zuiderveen*, een half uur van *Winschoten*, zoodat het veen daardoor in brand was gestoken en eerst gebluscht, toen reeds eene aanzienlijke plek was verbrand, 't welk zonder twijfel niet aan den bliksem, maar ook aan het nedervallen van een' dergelijken, gloeijenden meteoorsteen, bij gelegenheid van dezelfde explosie, moet worden toegeschreven. Wij hopen, dat ook deze zaak nader zal worden onderzocht, en verheugen ons intusschen zeer, dat door de welwillendheid en de bemoeijingen van bovenstaande heeren ons Museum zal worden verrijkt met een voorwerp, dat uit een wetenschappelijk oogpunt van zooveel belang is en een helder licht verspreidt over een verschijnsel, dat zoo veler aandacht heeft geboeid en toch voor zoovelen nog een raadsel was gebleven.

— Heden stond wegens diefstal voor de regtbank alhier teregt Berend Jans Romp, behoorende tot een bij den strafregter zeer bekend geslacht. Het bleek, dat hij, ofschoon 28 jaren oud, reeds zeven jaren in het tuchthuis had doorgebragt. — De regtbank veroordeelde hem nu tot zeven jaren gevangenisstraf.

— De Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen hebben ter kennis van het publiek gebragt, dat de commissie, belast met de keuring der dekhengsten in deze provincie, voor het jaar 1853, zal zijn samengesteld als volgt: 1) de heeren J. D. Jensema, voorzitter, 2) J. T. Huisman, 3) C. J. Geertsema, alle drie leden der commissie van landbouw; 4) en de heeren J. Veltman, burgemeester der gemeente Noorddijk, en 5) H. D. Hamming, landbouwer op den Ham, gemeente Aduard, beide als deskundigen buiten de commissie van landbouw benoemd.

— Naar wij vernemen, zullen in den loop dezer maand, even als voorgaande jaren, wederom eenige dragonders van hier vertrekken, ten einde gedurende den aanstaanden winter de dienst van maréchaussées in onderscheidene streken dezer provincie waar te nemen.

— Sedert den 21sten der vorige maand wordt hier ter stede vermist zekere jongen oud 12 jaren, gekleed in zwart lakensch buis, Engelsch-lederen broek met bruin lakensche pet, geschoeid met klompen en Westfaalsche kousen. Aangezien deze knaap het ouderlijke huis moedwillig heeft verlaten, zouden gemeentebesturen wèl doen, zijne aanhouding en terugzending herwaarts te helpen bevorderen.

De Madiai's.

Onze lezers zijn bekend met hetgeen tot dusverre door Protestantsche vorsten en privaat-personen bij den groot-hertog Leopold van Toskanen, beproefd is ten gunste van dit echtpaar, dat zijn' overgang van de Roomsche tot de Evangelische Kerk met dwangarbeid en kerkerstraf moet boeten. Al die pogingen hebben op Leopold niets vermogen uit te werken. Van een zwak karakter, is hij sedert de gebeurtenissen van 1848 een werktuig in de handen der Jezuïten geworden, die inderdaad schijnen niets onbeproefd te hebben gelaten, om hunne prooi in hunne strikken geheel te doen verwarren. Naar luid der Engelsche bladen had de groothertog voor den Pruissischen gezant geen ander antwoord dan — de aanprijzing van 't een of ander heiligen beeld, dat eene menigte nieuwe wonderen moet hebben verrigt. Bezwaarlijk valt het te denken, dat ook de deputatie van Engelsche, Fransche, Duitsche en Nederlandsche Protestanten, die thans naar Florence op weg is, om een laatste verzoek op het verstand en de menschelijkheid van den vorst te doen, iets zal uitwerken.

Wat echter de maat van deze betreurenswaardige gewelddadigheid volmaakt, is dit, dat ze niet door de willekeur van één, maar door een geregtshof is bevolen. De Madiai's werden voor het geregtshof van eerste instantie veroordeeld en dit oordeel is door het hof van cassatie te Florence bekrachtigd. De Toscaansche wetgeving in kerkelijke zaken ging tot dusver voor zeer verdraagzaam door. Door welke kunstgrepen alzoo de regters in Florence haar tot hun doel hebben weten te verdraaijen, is onbekend.

Men kan zich bijna niet voorstellen, dat het den regters ernst is geweest, als men onder de gronden van het vonnis o. a. leest:

„Overwegende, dat Frans en Rosa Madiai, geboren en opgevoed in de Katholijke Kerk, zich voor 4 of 5 jaren hebben laten verleiden haar te verlaten en tot hen zijn overgegaan, die zich Evangelischen noemen;

„Overwegende, dat de echelieden Madiai, om een 20jarig meisje, 't welk bij hen in dienst was, van hare godsdienst af te trekken, het hebben leeren lezen, opdat het de boeken zou kunnen verstaan, door hen ter lezing gegeven, zoo als de Bijbel, overgezet door Diodati, en het in Londen door de associatie tot de verbreiding der christelijke leer gedrukte gebedenboek, waarin gezegd wordt, dat het vagevuur en de beeldendienst belagchelijke uitvindingen zijn.”

Hoe zulk eene regtspleging ook bij onbevooroordeelde Katholijken wordt opgenomen, kan blijken uit een artikel uit het *Journal des Débats* van den 26sten October, gevloeid uit de pen van een' bekenden medearbeider van dit blad, Lemoinne, wiens groote sympathie voor zijne kerk genoegzaam bekend is. Bedriegen wij ons niet, dan maakte die schrijver voor eenige jaren in *de Débats* brieven uit Rome bekend, die zelfs den bijval van den Paus verwierven, en ook later heeft hij nog het regt van den Paus tot de bekende schreden in Engeland verdedigd. „Wij deden dit,” zegt hij, „in naam van de gewetensvrijheid en van de afscheiding van geestelijken en wereldlijken. Op deze basis heeft zich ook van den aanvang af de Romeinsche senaat gegrond; het was in naam der gewetensvrijheid, dat hij kardinalen en bisschoppen in een Protestantsch land en tegenover eene nationale kerk plaatste.”

„Wanneer echter,” zoo vervolgt hij, „zij allen, die in Engeland, Frankrijk en elders toen godsdienstvrijheid en onafhankelijkheid van geestelijk gezag verdedigden, opregt waren geweest, wanneer zij werkelijk op het hart dragen, wat zij op de lippen voeren, dan hebben zij thans eene schoone gelegenheid om op nieuw hunne stem voor de verdediging en instandhouding van die groote principes te verheffen. Wij willen ons, naar aanleiding van het voorgevallene in Florence, met geenen strijd over dogmata inlaten, daar zulks, volgens de woorden van het Toscaansche geregtshof, geheel vreemd is aan de vraag. De vraag is niet, of de Katholijke of de Protestantsche godsdienst de ware is, maar slechts deze, of men even goed het regt heeft Protestantsch als dat om Roomsch te zijn. Het is niet eens bewezen, dat de Madiai's getracht hebben proselyten te maken en zij zelve ontkennen het. Maar vooronderstеld ook, dat zij zich aan deze „misdaad” hebben schuldig gemaakt, ook dan nog kunnen „die misdadigers” met hunne sententie in de hand gerust voor den regterstoel der publieke meening verschijnen en dan zullen de regters op hunne beurt worden veroordeeld. Nergens ter wereld is er een vrij geweten, dat zich niet tegen zulk eene gruwelijke schennis van aller geweten verheffen moet. De groot-hertog heeft op het verzoek om gratie der veroordeelden afwijzend beschikt en de beide ongelukkigen ondergaan thans straffen, even alsof zij op de gemeenste misdaden waren betrapt. Wij hopen, dat de groothertog, de kleinzoon van Leopold I, de stem van de deputatie der Protestanten zal vernemen; in elk geval zullen de vrienden van godsdienstige vrijheid, tot welke godsdienst zij ook mogen behooren, hunne wenschen ondersteunen.”

De dubbele Arendploeg.

De invoer van den *arendploeg* uit Noord-Amerika heeft grooten invloed op den geheelen landbouw der provincie Groningen en gedeeltelijk ook op dien van andere gewesten uitgeoefend. De proefnemingen daaromtrent vroeger door den heer C. Römelingh bekend gemaakt, mogen in den beginne onwil opgewekt hebben bij hen, die niet gaarne vreemde zaken boven de inheemsche zien voorgetrokken; bij hen, die verder zien en het goede willen zoeken, *waar* dit zich ook bevinde, heeft deze zaak duurzaam nut gesticht. Op de *Verzameling voor den Landbouw te Groningen* is nu ook aangekomen een *grondwoelder* of *ondergrondsploeg*, op de wijze van eenen arendploeg ingerigt, door tusschenkomst van den heer Br. Tideman, te *Apeldoorn*, onmiddellijk uit Noord Amerika ontvangen. — Velen hebben den *arendploeg* alhier nagemaakt. De smid A. Luinge, te Warffum, had in Julij 1852 van zoodanige eenigzins gewijzigde arendploegen reeds *zestig* stuks gemaakt en afgeleverd (zie den *Almanak voor Landbouwers en Veehouders* voor 1853, Leeuwarden, bij Eekhoff, bl. 2), en heeft ook eenen *arend-rijploeg*, om tusschen de *rijen* koolzaad en andere gewassen te ploegen, vervaardigd, welke, volgens genomene proeven, zeer wél voldoet.

Thans heeft de smid H. J. Eigenberg, mede te *Warffum*, eenen *dubbelen arendploeg* of *twee-voorploeg* gemaakt, om de dubbele werking van het eerste en tweede ploegen bij het *tweevoren* of *tweevurgen* in eens door hetzelfde werktuig te doen plaats hebben. Met twee paarden kan hiermede de eerste vore ter diepte van 2 en de tweede ter diepte van 7 oude Groninger duimen gemakkelijk en goed gemaakt worden. De heer H. W. Willemsen, te *Warffum*, deelt mij mede, dat dit werktuig hem zeer goed bevallen is, en dat de proeven, daarmede op zijn land genomen in het bijwezen van zijnen zoon en andere deskundigen, zeer goed hebben beantwoord aan de gunstige verwachtingen, die men omtrent dit werktuig had opgevat. Het wint trekkracht uit, werkt goed en kan naar verkiezing ook tot het ploegen met éénе vore gebruikt worden.

Op dit getuigenis meende ik in het belang der zaak de aandacht op dit werktuig in het openbaar te moeten vestigen. Het kan door een ieder bij den maker zelven bezigtigd worden.

Groningen, 2 November 1852.

H. C. van HALL.

Het *Handelsblad* van den 2den Nov. behelst het volgende ingezonden artikel:

„*Aan de Redactie van het Handelsblad.*

De *Zierikzeesche Nieuwsbode* heeft een ingezonden stukje, dat eene geestige gedachte uitdrukt. Een man met koperen hoed en zinken laarzen, waarvan de spieren door galvano-electriciteit in beweging gebragt worden, loopt over berg en dal, over dik en dun, tot hij van de jicht bevrijd is. De schrijver stelt dit middel boven de Goldbergersche kettingen. Hoe vele sterke geesten hebben zich met deze kettingen niet al vrolijk gemaakt en hoe velen zijn er niet, die later God dankten, dat Hij hun zulk een heilzaam middel had toegezonden, om hen van smartelijke pijnen te verlossen. Ik wensch den schrijver eene eeuwigdurende gezondheid, maar mogt de jicht hem eens een bezoek geven, dan raad ik hem aan een' Goldbergersche ketting te proberen. Ik vertrouw, dat hij er zijn voordeel meê doen zal, en als hij dan de goede uitwerking bespeurt, hoop ik, dat hij eerlijk genoeg is, zich met een berigt zijner genezing als een bekeerde aan den *Zierikzeeschen Bode* te wenden.

Een bekeerde en tegenwoordig ijverig voorstander van degelijk onderzoek.”

Kunstnieuws.

Men verzoekt van ons de plaatsing van onderstaand berigt:

„Den 15den Nov. zal er door den heer Ferdinand Friedrich een concert gegeven worden.

Deze pianist maakt tegenwoordig in Duitschland veel furore, zoowel door zijne uitstekende kunstvaardigheid, als door zijne hooggeschatte compositiën, waarvan hij onder anderen denkt voor te dragen zijne: „*Carnavale de Venise sur piano*,” den Koning van Pruissen opgedragen en door hem voor het hof gespeeld; zijn „*Hommage à Mozart*,” zijne *Romances*

Volksliederen andere. Zoo het Groningsche kunstlievend publiek in groot getal opkomt om dezen buitengewonen artist te hooren, dan zal voorzeker zijn voorbeeld dezen winter door meer anderen gevolgd worden."

Kerknieuws.

ONSTWEDDE, 31 October. De heer *Sijpkens*, predikant te ..k, heeft voor de op zwew. uitgebragte beroeping naar Onstwedde bedankt.

— Uit eene goede bron verneemt men, dat de Herv. gem. te ..men plan heeft, hunnen herder en leeraar, die eene beroeping naar Woltersum, prov. Groningen, heeft ontvangen, een vast en hoogd traktement aan te bieden.

Vrij algemeen zoude men zich in en buiten de gemeente Emmen verheugen, zoo het deze gelukken mogt hunnen zielezorger te mogen houden.

BOLSWARD, 29 October. Ten gevolge het bedanken van ds. *J. ..rissen van Loon*, te Hoogezand, is heden door den grooten kerkeraad op nieuw geformeerd het navolgend drietal: dd. *Schorse*, te ..melo; *Scheuer*, te Renswoude, en *Sluiter*, te Wijhe, en hieruit beroepen de weleerw. heer *J. W. G. R. Schorse*, predikant te ..melo.

ZWOLLE, 1 November. De weleerw. heer *H. Hugenholtz* heeft het beroep bij de Ned. Herv. gemeente alhier aangenomen.

— Ds. *de Graaf*, te Elden, heeft het beroep naar Apeldoorn aangenomen.

— Ds. *Seeger*, pred. te Bedum, heeft de tweede beroeping naar ..um aangenomen.

— Ds. *van Gijssel*, pred. te Broek op Langedijk, heeft de beroeping naar Schildwolde aangenomen.

— Te Koudum en Hindeloopen is het volgende drietal geformeerd: ..*Bijzitter*, te Andijk; ds. *Westrik*, te Stroobos; ds. *Th. de ..ith*, te Beetgum.

Men verneemt, dat den 10den November e.k. te Assen vergelijkend examen zal gehouden worden tusschen de sollicitanten naar den ..staten schoolonderwijzerspost te Loon.

ZEETIJDINGEN.

GRONINGEN, 4 November. Heden middag is van hier vertrokken het nieuw gebouwde schoonerschip *Jacob van Cleeff*, groot ..m 80 lasten, kapt. H. ROZEMA, van Groningen, gedestineerd ..et haver naar Londen, en het nieuwgebouwde schoonerschip *..ristina Jacoba*, groot 80 lasten, kapt. H. J. VAN CALCER, van Hoogezand, insgelijks met haver en boonen naar Londen gedestineerd.

Binnengekomen te Amsterdam den 30 Oct., kapit. *Kraan* Annette ..sina, van Nizza; *Panjer* Gesina, van Baijonne; den 30sten ..*ingh* Jeantine, van Suriname; *Scholten* Vrouw Mettina en ..*ma* Margaretha Henderika, beide van Hamburg; den 1 Nov., ..*bergen* Twee Gebroeders, van Petersburg; *Smid* Catharina ..derika, van Nerva; *Dokter* Anna Willem, van Demmien; *Foel..* Hortensia, van Dantzig; *Dost* Vrouw Margrietha, van Gros..zijl; den 2den *Brouwer* Agina Undina, van Newport; *Karsijns* de Landman, van Newcastle; *Wisthorn* Hermanus, van Elmshorn; ..*ijen* Meike, van Bremen. — In het Vlie den 30 Oct., *Carst* Anna Maria, van Holbeck; *Kraan* Vrouw Helena en *de Boer* ..eluist, beide van Frederikstad; *Kwint* Jantina, van Osterrisöer. — Te Helvoet den 31 Oct., *Meppelder* Concordia, van Nerva. — In de Dardanellen den 16 Oct., *Kuijper* Anna Augusta, van de Zwarte Zee naar Falmouth. — Te Seville den 14 Oct., *Boon* Jantina, van Newcastle. — Te Ramsgate den 29 Oct., *Smit* Engelina, van Shields naar Barcelona. — Ter Reede van St. Tudwall's den 29 Oct., *Bakker* Catharina, van Venetiën naar Liverpool. — Te Hamburg den 29 Oct., *Tent* Goede Verwachting, van Rotterdam; den 31sten *Meijer* Magdalena Henriette, van Bremen. — Te Bremerhaven den 30 Oct., *Munneke* Margaretha Hendrika, van Dantzig. — Te Croonstad den 23 Oct., *Holscher* Vijf Gebroeders, van Antwerpen. — Te Stockholm den 22 Oct., *Brons* Juffer Eilegonda, van Amsterdam.

Binnengekomen te Texel den 2 Nov., kapit. *Warners* Tjardina Fennegina, van Koningsbergen; *Oldenburger* Sara Maria, van Dantzig. — In het Vlie den 1 Nov., *Wegener* Vr. Martha en *Lender* Tobina, beide van Sunderland; *Pronk* Jantina en *Vos* Catharina Kneisina, beide van Petersburg; *Muller* Hendrik en Ubbo, van Nerva; *Klein* Anja, van Koningsbergen; *Faber* Johanna Mulder en *Olthof* Jantina, beide van Stettin; *Glim* Vrouw Willemtina, van Wordingsborg; *Drewes* Twee Gezusters, van Kjelskiör; *van Dijk* Eva Hendrika, van Fridericia; *Kok* Noordstar, van Frederikstad. — Te Helvoet den 2 Nov., *Smilde* de Hoop, van Reval; *Dik* Henriette, van Riga. — Te Ramsgate den 30 Oct., *Bakker* Margaretha Agnes, van Stettin naar Nantes; den 31sten *Kramer* Harmonie, van Riga naar Plijmouth. — Te Falmouth den 30 Oct., *Kamminga* Marinus en Geertruida, van Galatz; *Boiten* Fossina Siers, van Dantzig naar Bordeaux. — Te Liverpool den 31 Oct., *Schuur* Alida Elisabeth, van Livorno. — Te Grangemouth den 29 Oct., *Mulder* Maria Catharina, van Leith.

Vertrokken van Amsterdam den 30 Oct., kapit. *Sanders* Christina, naar Hamburg. — Van Texel den 1 Nov., *de Jong* Mina en *Hazewinkel* Anna en Mientje, beide naar Sunderland. — Uit het Vlie den 30 Oct., *Kwint* Johanna Gesina, naar Leith. — Van Brielle den 1 Nov., *Wever* Carolina, naar Newcastle; *Bakker* Mina en Willem, naar Koningsbergen. — Van Maassluis den 1 Nov., *de Jong* Twee Gezusters, naar Yarmouth. — Van Bordeaux den 28 Oct., *Siccama* Eeltje, naar Harburg. — Van Hamburg den 30 Oct., *van Laaten* Annegina, naar Stettin; *Prins* Weldaad, naar Termunterzijl; den 31sten *Ekamp* Welvaart, naar Koningsbergen. — Van Bremerhaven den 29 Oct., *Puister* Vrouw Maria, naar Amsterdam. — Van Travemunde den 28 Oct., *Giezen* Geerdina Beerta, naar Flensburg. — Van Wolgast den 28 Oct., *Hazelhoff* Vrede, naar de Belt. — Van Swinemunde den 30 Oct., *Bossinga* Annechina, naar Harlingen. — Van Dantzig den 26 Oct., *Kremer* Goede Verwachting, naar Bremen; den 28sten *Dekker* Epimachus en *Nieboer* Margaretha, beide naar Amsterdam; *Singer* Annette, naar Honfleur; *Dijk* Maria, naar Oldersum. — Van Pillau den 28 Oct., *Drent* Morgenstar en *Zeegers* Catharina, beide naar Plymouth. — Van Bolderaa den 26 Oct., *de Groot* Klasina Arendina, naar Helsingör.

Vertrokken van Amsterdam den 2 Nov., kapit. *Schoon* Engelina, naar Hamburg; den 3den *Pott* Anna Arendina, naar Triest; *Boekhout* Johannes Hermanus, naar Dublin. — Van Helvoet den 2 Nov., *de Jonge* Pollux, naar Petersburg. — Van Vlissingen den 31 Oct., *de Jonge* Jezelina, naar Leer. — Van Marseille den 29 Oct., *de Jonge* Petrus Jacobus en *Zijlstra* Kaashandel, beide naar Falmouth.

ZOUTKAMP, 2 Nov. Binnengekomen den 31 Oct., kapit. *Hazewinkel* Arendina Harmina, van Stettin; *Balk* Wilhelmina en *Loots* Catharina, beide van Hamburg.

Gisteren is bij Oostmahorn op de Wittetonsrug een kof aan den grond geraakt, dezelve is beladen met hout en bestemd naar Harlingen; eenige visscherschuiten zijn er bij tot adsistentie.

OOSTMAHORN, 3 Nov. Ter reede gearriveerd den 2 Nov., kapit. *Wever* Elizabeth Maria, van Frederikstad als bijlegger, bestemd n. Harlingen.

Zeilklaar den 3 Nov., kapit. *van der Borg* Geertje Elizabeth, van Groningen naar Londen.

AMSTERDAM, 2 Nov. Het schip Elisabeth van Leiden, kapit. *H. K. Smit*, van hier naar Livorno, is, volgens brief van Ostende van den 31 Oct., den vorigen dag aldaar met verlies van zeilen en meer andere schade binnengeloopen.

PALERMO, 23 Oct. Het schip Hendrik, kapit. *de Jonge*, van hier naar Dordrecht vertrokken, is in de nabijheid van deze haven gestrand en gebarsten; de lading wordt geborgen.

KOPPENHAGE, 28 Oct. Het schip Hillegonda Ida, kapit. *Hendriks*, van Riga naar St. Malo, is heden nacht in de Droogden gestrand en zal waarschijnlijk weg zijn.

LONDEN, 1 Nov. Aangaande het schip Gezina, kapit. *Smit*, van Firth of Forth n. Koningsbergen, den 30sten Aug. l.l. de Sond gepasseerd, heeft men sedert niets vernomen.

GRIMSBY, 30 Oct. Het schip Marie Reifina, kapit. *de Groot*, v. Koningsbergen n. Weymouth, is alhier lek met verlies van booten, verschansingen en met opgeslagen dek, binnengebragt.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN, welke de Sond gepasseerd zijn.

26 — Drewes, Afiena Hillechina, v. Newc. n. Riga, m. stukgoed.
de Groot, Margaretha Gesina, v. Riga n. Antw., m. lijnzaad.
27 — Prak, Rensina, v. Riga n. Amst., m. rogge.
Meijer, Engelina, v. Riga n. Duinkerken, m. lijnzaad.
28 — Smit, Arendina, v. Dantzig n. Amst., m. tarwe.
Edema, Marg. Gezina, v. Pillau n. Leith, m. vlas.
Wijkmeijer, Geessina, v. Koppenhage n. Holbeck, m. ballast.
Hazewinkel, Albertina, v. Stettin n. Londen, m. gerst.
29 — Steen, Sieke v. d. West, v. Riga n. Antw., m. lijnzaad.
Jonker, Anna Sophia, v. Stockholm n. Hull, m. ijzer.
Brandts, Jonge Willem, v. Petersb. n. Amst., m. rogge.
Stomp, Antje Jansen, v. Petersb. n. Londen, m. tarwe.
Lohman, Roelfina Gerdina, v. Koningsb. n. Amst., m. granen.
Bleeker, Zwaantje Cornelia, v. Koningsb. n. Rott., m. tarwe.
Bekkering, Christina, v. Koningsb. n. Engeland, m. boonen.
Zeven, Elsina Jantina, v. Koningsb. n. Londen, m. tarwe.
Klewiet, Maria Catharina, v. Petersb. n. Amst., m. kooper.
Scholtens, Sjoumenta, v. Riga n. Rotterdam, m. lijnzaad.
de Boer, Aurora, v. Petersb. n. Amst., m. potasch.
Bakker, Johanna, v. Dantzig n. Amst., m. tarwe.
de Jonge, Egbertus, v. Libau n. de Maas, m. granen.
Swiers, Anna Maria, v. Stettin naar Londen, m. zink.
Doekes, Newa, v. Petersb. n. Rotterdam, m. potasch.
Groenewold, Afina Jonker, v. Stettin n. Nantes, m. hout.
de Grooth Bakker, Katharina, v. Petersb. n. Amst., m. rogge.
Oldenburger, Johanna, v. Petersb. n. Amst., m. potasch.
Lovius, Waakzaamheid, v. Riga n. Rotterdam, m. lijnzaad.
Mooi, Winschoterzijl, v. Memel n. Rouaan, m. hout.
v. d. Wijk, Annechina, v. Amst. n. Riga, m. harings.
Potjer, Dankbaarheid, v. Petersb. n. Rotterd., m. potasch.
Jaski, Alida Theodora, v. Petersb. n. Rotterd., m. lijnzaad
Lindeboom, Gezina, v. Riga n. Antwerpen, m. lijnzaad.
Scholtens, Grietje, v. Dantzig n. Amst., m. tarwe.
Schuring, Antje, v. Dantzig n. Edam, m. hout.
Legger, jr., Marchiena, v. Riga n. Termonde, m. lijnzaad.
Potjewijd, Alberdina, v. Memel n. Amst., m. tarwe.
Oldenburger, Gerritje Koumans, v. Petersb. n. Leeuw., m. lijnzaad.
Duin, Jantina Frouwina, v. Petersb. n. Zwolle, m. lijnzaad.
Peper, Alida, v. Koningsb. n. Amst., m. tarwe.
Smit, Morgenstar, v. Petersb. n. Amst., m. lijnzaad.
Ketelaar, Hazard, v. Petersb. n. Zwolle, m. lijnzaad.
Sprik, Grietina Hillechina, v. Koningsb. n. Aberd., m. erwten.
Wegener, Gebroeders, v. Riga n. Amst., m. rogge.

De Wind den 25 Oct., W.Z.W.; den 26sten Z.O., O.Z.O.; den 27sten O.Z.O., O.; den 28sten O.; den 29sten O., O.N.O., O.; den 30sten O.

SCHEEPSVRACHTEN.

GRONINGEN, 2 November. Engelsche vracht iets lager; er is heden besteed 18/6 met 10% pr. last brouwhaver van 10 quarters naar Londen.

Naar het Binnenland als voren: naar Amsterdam *f* 4 p. last gerst; 's Hage *f* 4,50 p. last haver.

KONINGSBERGEN, 28 Oct. Naar de Oostkust van Engeland 4 sh.; naar het kanaal 4 sh. 5 d. à 6 d. p. gr. tarwe; Amsterdam *f* 21 p. last rogge.

BALTIMORE, 18 Oct. Naar Bremen voor talria 15 sh.; naar Holland 22 sh. 6 d.

218de STAATSLOTERIJ.

Trekking der Vijfde Klasse.

5de Lijst. No. 17423 een prijs van *f* 1000. — *6de Lijst.* No. 15391 een prijs van *f* 2500. No. 15987, 3913, 102, 7833 en 18978 ieder een prijs van *f* 1000. — *7de Lijst.* No. 54 een prijs van *f* 1000.

NB. De **PRIJS** van ***f* 2500** is gevallen in de Kollekte van **S. J. OPPENHEIM.**

BURGERLIJKE STAND.

Van af den 29sten October tot en met den 4den November 1852 zijn te *Groningen* geboren 10 zoons en 10 dochters; gehuwd 4 paren; overleden 9 ouden en 7 jongen.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 2 *November*.

TARWE.	Zw. Zand 66 ℔ *f* 5,85	Bl. Voer 38 » *f* 2,55
Oude 70 ℔ *f* 7,50	Veen 66 » » 5,70	» 40 » » 2,70
Jar. Oml. 68 » » 6,70	» 68 » » 6,00	Zw. Voer 38 » » 2,45
» 70 » » 7,20	N. GERST.	» 40 » » 2,60
» 72 » » 7,70	Winter 54 ℔ *f* 4,80	O. » 42 » » 2,80
» Old. 68 » » 6,40	» 56 » » 5,10	BOONEN.
» » 70 » » 6,90	» 58 » » 5,40	Paardeb. *f* 5,50,60,80
N. » 70 » » 7,00	» » »	ZADEN, ENZ.
» » 72 » » 7,40	» » »	Gr.Gortp.m. *f* 8,50,75 *f* 9
ROGGE.	Knobbe 60 » » 5,10	Par. 100 N. ℔ *f* 11,75 *f* 14
O. Inl. 64 ℔ *f* 5,90	» 62 » » 5,40	Old. Koolz. *f* 9,25,50,75
» » 66 » » 6,30	N. HAVER.	*f* 10,15
» » 68 » » 6,70	Dikke 38 ℔ *f* 2,50	Oml. dito *f* 9,25,50,75
N. » 68 » » 6,80	» 40 » » 2,65	*f* 10,25,30
» » » »	» 42 » » 2,80	Oostfr.d. *f* 9,75,90 *f* 10,10½
N. BOEKWEIT.	» 44 » » 2,95	G.Mosterdz *f* 6 tot *f* 8,50
Gr. Zd. 64 ℔ *f* 5,75	» 46 » » 3,10	Raapol. p. v. *f* 31
» » 66 » » 6,05	» 48 » » 3,20	Prijs der boter
» » 68 » » 6,35	» 50 » » 3,35	1e soort ½ ton *f* 27,50
	Bl. Voer 36 » » 2,40	2e » » *f* 26½ a *f* 27
		3e » » *f*

Oude Tarwe als voren, Nieuwe dito tot vorige prijzen met weinig handel. — Rogge in een doen. — Boekweit meer aanvoer en niet dan 15 cent lager te plaatsen. — Gerst niet driftiger. — Beste zware dikke Haver in een doen; ligtere soorten iets lager afgegeven; Zwarte Voer wel zoo aangenaam. — Boonen en Gort niet driftiger. — Koolzaad goed prijshoudend.

ROTTERDAM, 1 *November*. Tarwe: Jar. Zeeuws., Vlaams. en Overm. bij kleinen aanvoer als voren; goede en puike *f* 9,80 a *f* 10,30; mindere *f* 9,20 a *f* 9,70; Nieuwe dito meer ter markt en in de afwijkende kwaliteiten 20 cents lager met trage koopers; de beste partijtjes *f* 8,50 a *f* 9,60; de geringe en afwijkende *f* 6,50 a *f* 8,30; puike Roode soorten goed vorige prijzen; 162, 164 ℔ Jar. Hoogl. Kleefs. *f* 305, *f* 315; 165, 166 ℔ N. dito *f* 325, *f* 330; 161, 163 ℔ mindere dito *f* 306, *f* 308, *f* 312, *f* 315; 161 ℔ N. Bovenl. *f* 306; 160, 162 ℔ dito Ris *f* 303, *f* 304, *f* 310; 157, 160 ℔ Jar. Kleefs. *f* 275, *f* 290; 158 ℔ O. Wolgast *f* 285; 155 ℔ dito Hooge Rijn *f* 267; 164 ℔ Petersb. Cubanca *f* 285; 155 ℔ O. Rijn in Entr. *f* 255. — Rogge: Overm., Zeeuws. en Vlaams. als voren *f* 5,50 a *f* 7,40; andere soorten stil; 149 ℔ Turksche *f* 190; 149 ℔ Salonica *f* 190; 144 ℔ Pomm. *f* 186; 142, 143 ℔ Arch. *f* 185, *f* 187; 143 ℔ dito *f* 185; 142, 143 ℔ Petersburger *f* 180, *f* 184, *f* 182. — Gerst: Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaassche 10 cents hooger; Winter *f* 5,40 a *f* 5,80; dito Zomer *f* 5,20 a *f* 5,50. — Haver: 10 cents lager, Zeeuws. en Inl. Korte *f* 2,90 a *f* 4,50; dito Lange *f* 2,40 a *f* 3,70. — Boekweit slap, op 140 ℔: N. Noordbrab. *f* 198, *f* 200, *f* 203, *f* 205; dito Vlaams. *f* 194, *f* 199; Jar. Rijn *f* 198; Fransche *f* 165, *f* 168, *f* 170. — Erwten slap: Zeeuws. Groene *f* 9 a *f* 10; Groote dito *f* 10 a *f* 11,50; dito Witte *f* 8 a *f* 9; Gelders. Graauwe *f* 11 a *f* 14. — Boonen: Zeeuws. en Walch. Witte 25 cents lager, *f* 8,50 a *f* 11,50; dito Bruine 25 cents lager, *f* 9 a *f* 12,25; dito Paardenboonen 10 cents hooger, *f* 5,70 a *f* 6. — Koolzaad: Zeeuwsch 52, 53 p. vl.; Vlaamsch 53 p. vl.; Zomer van 40 tot 46 p. vl.

AMSTERDAM, 1 *November*. De marktprijzen van Boter waren heden als volgt: Vriesche *f* 40 à *f* 42, Kuijnder *f* 38 à *f* 40 Kamper *f* 38 à *f* 42, Deventer *f* 30 à *f* 34, Zwolsche *f* 32 à *f* 35.

AMSTERDAM, 3 *November*. Tarwe en Rogge aan cons. Tarwe: 130 ℔ witb. Pools. *f* 315; 130 ℔ b. Pools. *f* 308; 128 ℔ Rijn *f* 265. — Rogge: 122 ℔ Pruis. *f* 210. — Gerst prijsh.; 102 ℔ n. Vriesche Winter *f* 171 aan den Molen. — Boekweit als voren: 122 ℔ Holst. *f* 224.

Koolzaad op dit najaar onveranderd, op het voorjaar ½ p. vl. hooger; op 9 vat in Nov. 55½ p. vl.; Dec. 56½ p. vl.; April 1853 58 p. vl. — Lijnzaad in een doen; 109, 110 ℔ Arch. *f* 275. — Raapolie dadelijk en op P°. Dec. hooger betaald; op 6/w. *f* 33; vlieg. *f* 32; Dec. *f* 32 a 25; Mei 1853 *f* 34 a *f* 33,75. — Lijnolie op 6/w. *f* 30; vlieg. *f* 29. Hennepolie op 6/w. *f* 39,50; Vlieg. *f* 38,50.

LONDEN, 1 *Nov.* Voor inl. Tarwe waren gemakkelijk dezelfde prijzen van l.l. Maandag te bedingen. In vreemde ging tot de laatst bestede prijzen slechts weinig om. Gerst bedong 1 sh. avans. Nieuwe Boonen waren 1 sh. hooger, maar oude onveranderd. Witte Erwten 2 sh. lager. Haver lusteloos.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 2 *November*. Op de herfstveemarkt heden alhier gehouden, hadden wij eenen goeden aanvoer van horenvee, dat voornamelijk in vetten bestond, doch onder dezen vond men niet veel puik beste soorten. De verkoop was levendig, vooral naar Friesland, en de prijzen liepen van 16 tot 18, enkele tot 19 cent de 5 ons. Kalfkoeijen weinig aangevoerd. Vaalkoeijen tamelijk en hierin bestond eenigo handel.

WINSCHOTEN, 1 *November*. Werd onze Veemarkt Maandag j.l. buitengewoon druk bezocht en was de aanvoer groot, die van heden overtreft nog el de plaats gehad hebbende weekmarkten; men rekent dat er ruim 350 stuks horenvee aan de markt zijn geweest, waaronder zich zeer zwaar en vet vee bevond; de prijzen zijn 16 en 17 cent geweest, doch voor het puik vette werd 18 cent het ℔ besteed. De aanvoer der varkens was eveneens grooter dan de vorige keer en de handel zeer levendig.

DE WIJK, 27 *Oct*. Op deze markt was veel vee en veel verkoop; de vroegmelkte koeijen kosten *f* 60 tot *f* 90, vaalmelkte van *f* 40 tot *f* 70. In varkens was de aanvoer tamelijk en de prijs voor oude van *f* 20 tot *f* 27, jonge van *f* 5 tot *f* 17; dit artikel werd dadelijk verkocht.

LONDEN, 1 *Nov.* Aan de veemarkt was goede handel en de puike kwal. werd iets hooger betaald, geldende 3 sh. 8 p. a 4 sh. de 8 pond.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 3 *November*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 63 3/16, 63¼, 63 3/16; Dito Dito 3 pCt. 76 5/16, 76¼, 76 5/16; Dito Dito 4 pCt. 94 15/16, 95⅛, 94 15/16; O. I. Leening 4 pCt. 94⅞, 94 9/16; Handelmaatsch. 4½ pCt. 122, 122½; Aand. Holl. Spoorw.-Maatsch. 84½; Maatsch. v. Weld. 4 pCt. 89. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 52, 52⅛, 52¼. — FRANKRIJK, Obligatiën 3 pCt. 76 13/16, 77, 76 13/16. — SPANJE, Onb. St. 1 pCt. 25 1/16, 25 3/16, 25 3/16; Dito 3 pCt. 51 5/16; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. 45¾, 45 13/16; Coup. Bewijzen 3¾, 3 13/16; Amort. Schuld 6 7/16. — PORTUGAL, te Londen 5 pCt. 41⅛, 41 3/16; Dito Dito 4 pCt. 37⅞, 37 15/16.

RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 108; Certific. bij Dito 1831 en 1833 5 pCt. 97½; Dito 4½ pCt. 101⅞, 102; Dito bij *Hope* 4 pCt. 91¼; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 90⅞; Certific. te Hamburg 5 pCt. 104¾; Inschrijving in Assignatiën 6 pCt. 70⅝. — POLEN, Certificaten 4 pCt. 85½; Dito Aand. met Loten 500 fl. 162¼. — OOSTENRIJK, Metalliek 5 pCt. 77½, 77 13/16; Dito Nieuwe 2½ pCt. 40 3/16, 40 5/16; Dito Nieuwe 5 pCt. 90¼; Metall. La. B. 5 pCt. 90; Amerik. Bank-Act. 4 1/16; Denem. 5 pCt. 103¾, 104; Braz. 5 pCt. 99⅜; Dito 1843 5 pCt. 99⅜; Mexik. 24 7/16, ½, 7/16; Gren. 2 pCt. 20¾, ⅞; Dito Uitg. 10 13/16, ⅞; Ecuador 4¼; Venez. 3½ pCt. 41; Dito Uitg. 16⅜, ¾; Metall. 1851 2½ pCt. 39⅞, 15/16.

De prijzen onzer binnenl. fondsen waren heden een weinig aangenamer, zonder dat de handel daarin eenige bijzondere levendigheid vertoonde. — Aandeelen Handelm. waren tot veel verminderde koersen verkrijgbaar. — Van vreemde effekten waren Spaansche 1 pCt. en Oostenrijksche bij eenige affaire iets gunstiger gestemd. — Russ. en Portug. bijna onveranderd. — Fransche hebben zich, op het verhoogde merk derzelve van Parijs van gisteren, circa 1½ pCt. in prijs verbeterd. — Mexik. meer aangeboden. — Gren. Onb. St. 2 pCt. 20¼, ⅜; Mexic. Onb. St. 23 1/16, ⅛; Rest. Bew. v. Mexic. Coup. *f* 6⅞.

Koers van het Geld: Beleening 2½, Prolong. 2½, Disconto 2 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. 2½ pCt. 63 3/16 a ¼; Spaansche 1 pCt. 25 3/16; Binnenl. 3 pCt. 45¾ a 13/16; Metall. 5 pCt. 77⅝; Dito 2½ pCt. 40¼.

GOUDEN EN ZILVEREN SPECIEKOERS.

Groningen, 4 *November*.

Gouden Specie.		*Zilveren Specie.*	
Willems........	*f* 9.77½ à *f* 9.87½	Piasters.........	*f* 2.50 à *f* 2.55
Dukaten........	„ 5.55 „ 5.65	Specie Thalers..	„ 2.55 à „ 2.60
Souvereinen wigt.	„ 11.80 „ 11,90	St. van 5 fr.....	„ 2.28 à „ 2.31
Pistolen....	„ 9,62½ „ 9.72½	Thalers..........	„ 1.70 à „ 1.74
St. van 20 fr...	„ 9,40 „ 9.50	Roebels..........	„ 1.75 à „ 1.82
Rijders........	„ 14,60 „ 14,70	*Zilver in Baren:*	
Baren Goud en Specie.		1000/1000 fijn *f* 104 à *f* 106.	
à *f* 1442,60 per 1000/1000 fijn agio 11—12 pCt.			

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd te *Leeuwarden*, den 27sten October 1852:

H. C. FLIEREGA
met
H. NUMAN VAN DEN BOS.

*** Getrouwd:

P. W. TICHELAAR, J.Z.,
met
J. K. H. DIJKHUIZEN.

SLOCHTEREN, 28 October 1852.

*** Getrouwd:

B. J. BAKKER, geboren te *Vlagtwedde*, woonachtig te *Leeuwarden*,
met
A. KRAMER.

LEEUWARDEN, 3 November 1852.

Strekkende deze tot kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

*** Heden beviel van eenen ZOON H. SORMANI, Echtgenoot van

Dr. **R. J. P. MULLER.**

UITHUIZEN, 1 November 1852.

*** Heden beviel van een' welgeschapen ZOON MARIA OETZES, geliefde Echtgenoot van

P. H. HENDRIKS.

GRONINGEN, 3 November 1852.

*** Heden overleed mijne hartelijk geliefde Echtgenoot ELIZABETH BRONGERS, in den ouderdom van 29 jaren en 7 maanden, na eene allergelukkigste echtvereeniging van slechts twee jaren en negen dagen, mij nalatende twee Dochtertjes.
De vier Kinderen uit mijn' vorigen echt verliezen in haar eene zorgdragende en teeder geliefde Moeder en zijn met mij diep bedroefd.
BOLSWARD, 25 October 1852.
Mr. **B. J. DE KOK.**
Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed, in den ouderdom van bijna drieenzestig jaren, onze geliefde Vader H. HILBRANTS, H.z., *Lid van den Raad der Gemeente Eelde.*
EELDE, 31 October 1852.
H. HILBRANTS.
Uit aller naam.

*** Heden overleed, tot bittere droefheid van ons en verdere Betrekkingen, onze geliefde jongste Zoon RICHARD, in den jeugdigen leeftijd van dertien jaren en drie maanden.
GRONINGEN, 31 October 1852.
J. L. LOOT.
A. JUCHTER.

*** Heden overleed, ten gevolge eener hevige ziekte, onze jongste Zoon ELIAS, in den ouderdom van 20 jaren. Diep bedroefd, geven wij van dit smartelijk verlies kennis aan Vrienden en Bekenden.
GRONINGEN, 2 November 1852.
J. J. DE JONGH.
J. DE JONGH—DE BOER.
Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed ons eenigst Dochtertje AALTINA MARIA, in den ouderdom van bijna 1 jaar. Diep bedroefd geven wij hiervan kennis aan Familie, Vrienden en Begunstigers.
GRONINGEN, 2 November 1852.
W. JISTES, *Bleeker.*
H. H. J. JISTES, geb. **DE RIEM.**

FABRIJK VAN
SCHRIJFBOEKEN EN PORTEFEUILLES,
Boekbinderij en Papierhandel
VAN
R. SCHURINGA SCHAANK,
VERPLAATST naar het HUIS vroeger bewoond door den Tinnegieter **REISIGER**, in de **Steentilstraat**, te *Groningen:*
SCHRIJF-, POST-, PAK- en GEKLEURD PAPIER in soorten, KERKBOEKEN, PRENTEBOEKJES en KINDERPRENTEN, OUWELS, LAK, INKT, ENZ. Alles voor de minstmogelijke prijzen; bij beveelt zich minzaam aan.

*** **F. HESSEL**, te *Heerenveen*, heeft uitgegeven:
DE LAATSTE BEWONERS
VAN
LIJCKLAMA-STATE.
DOOR
FRISIUS.
Prijs *f* 2.90.

*** Bij **G. B. VAN GOOR**, te *Gouda*, komt van de Pers en is alom voorhanden voor *f* 1.75:
MARIA HAEZEBROEK,
DE HEDENDAAGSCHE KOOKKUNST,
OF DE WETENSCHAP OM
lekker en goedkoop te eten en te drinken.
Derde Druk. Geheel omgewerkt en met tal van Recepten verrijkt, door **J. P. GROS,**
Eerste Kok van wijlen Z. M. Willem I
Vermeerderd met eene Handleiding omtrent het Voorsnijden en het Bedienen der Tafel, als ook met eenige Tafel-Menus. Opgehelderd door Houtsneê-Figuren. Bijzonder aanbevelenswaardig is dit Boek ook door de menigte doelmatige **VOORSCHRIFTEN** die het bevat omtrent het **inmaken van Groenten, het inleggen en konfijten van allerlei Vruchten**, enz., enz

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op ZATURDAG den 27sten November 1852, des namiddags precies te 3 uur, ten Huize van den Kastelein H. VAN DAM, te *Haren*, publiek worden verkocht:
48 perceelen **LAND**, gelegen te *Onnen*, in het Lange-Akkersveen, Zuiderveld en om, in en bij de Onner-Es, benevens nog 4 PACHTEN, te zamen tot huur doende *f* 27—00; en eindelijk nog een gescheiden perceel LAND, in het Westerveen en op het Zuiderveld. — Om te aanvaarden dadelijk na den Toeslag.

Donderdag den 11 November
1852, des namiddags te 2 uur, op den Huize **MENKEMA**, te *Uithuizen*, publieke Verkoop van **40 stuks extra zware hoogstamde IJPEN en ESSCHEN BOOMEN.**
Mr. A. H. WERUMEUS BUNING, *Adv.* en *Nots.*

HOUTBOELDAG.
Ten overstaan van den Deurwaarder **H. J. VAN DIJK**, te *Scheemda*, zullen, op DONDERDAG den 18den November 1852, des namiddags te één uur, op de Oude Werf van W. T. VELDMAN, op den zoogenoemden Ouden Dijk onder *Eexta*, nabij den Grindweg en het Trekdiep bij het Meedemer Tolhek, in het openbaar worden verkocht: Pl.m. 400 EIKEN, ESSCHEN, IJPEN, WILGEN en POPULIEREN STAMBOOMEN, tot onderscheiden gebruik geschikt.

Op nader te bepalen tijd en plaats, zal eerlang in het openbaar, ter verkoop worden aangeboden: de BEKLEMMING en EIGENDOM van eene *Behuizing* met *Erf*, *Tuin* en *Land*, daarbij behoorende, groot 1 Bunder, 62 Roeden en 80 Ellen, staande en gelegen te *Noordbroekster Hamrik*, onder *Noordbroek*, thans door PIETER ALBERTS KIEL en Vrouw in losse huur bewoond en gebruikt.

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene roijale **KOOPMANS BEHUIZING** met OPEN GROND en PAKHUIS met 4 Korenzolders, waarvan ook 3 kunnen worden gehuurd. Te bevragen bij de Wedw. J. K. KUIPER, aan het Zuiderdiep.

Bij geslotene briefjes te huur,
voor vijf jaren, van Petri en Mei 1853 tot 1858:
Eene ZATHE en LANDEN, staande en gelegen te Munnekezijl, gemeente *Burum*, groot volgens Kadaster 73 Bunders, 96 Roeden, 20 Ellen, zijnde BOUW- en WEIDELAND, thans door de Erven van de Wed. KOOI bewoond. Condition te vernemen ten Kantore van den Heer CORNs. J. FEDDES, op het Noordvliet bij *Leeuwarden*, en bij G. MOLTMAKER, Kastelein onder *Burum*.
Zullende de Briefjes bij gezegelde moeten worden ingezonden vóór of op den 19den November aanstaande.

A. RIESBERG,
ten Huize van L. SCHRAM, bij den Oosterpoortenboog, te *Groningen*, heeft zich alhier gevestigd als **PORSELEINSCHILDER**; verzoekt gunst en rekommandatie.

BESTE TEXELSCHE OESTERS,
bij C. POORTMAN, op den hoek van de Guldenstraat, voor *f* 2,70 de Honderd.

Het is bekend, dat van de vroegste tijden af de Kloosterlingen zich bijzonder toelegden de heelkrachten der Kruiden te leeren kennen en door eene lange reeks van op ondervinding steunende aanteekeningen, die zij van den een of ander overerfden, daaruit middelen wisten te bereiden, die wegens hunne bijzondere geneeskracht zich grooten roem verwierven. Onder de voortreffelijkste dezer Kloosterartsenijen behoort voorzeker de **KARMELITER SPIRITUS**, in *Duitschland* bekend onder den naam MELISSENGEEST, hier onder dien van EAU DES CARMES, waarvan het geheim, na de opheffing der Kloosters in Duitschland, in handen der Kloostervrouwe MARIA CLEMENTINE MARTIN overging en thans in het bezit is van MARGARETHA GRASS, die gedurende de Zeventien laatste Levensjaren der voornoemde Kloostervrouw, hare getrouwe Gezellin was en de **KARMELITER SPIRITUS** met en voor haar vervaardigde.
DEZE SPIRITUS beweert zich, naar de getuigenis van den Geheimraad DR. HARLESS, in Bonn, zeer gunstig bij krampachtige verzwakkingen van het zenuwgestel en der spijsverteringsorganen, bij flaauwten, aanvallen van beroerten, ongeregelden bloedsomloop, hoofdpijn en tandpijn, en bij vervangt, naar de getuigenis van DR. KILIAN, de HOFMAN'S Droppen met veel zekerder en aangenamer werking in alle voorkomende gevallen.
Hij wordt uiterlijk door inwrijvingen en inademen en innerlijk met water vermengd gebruikt. Hij is onschadelijk, ook als hij verkeerd mogt aangewend worden. Bij bloedsaandrang en beroerten is hij volstrekt onmisbaar.
In de onderstaande Depôts in Heele en Halve Fleschjes te verkrijgen. Bij ieder Fleschje wordt eene aanwijzing tot gebruik afgegeven.
Te *Amsterdam* in het VERKOOPHUIS; te *Assen* bij H. P. A. VAN GORCUM; te *Delfzijl* bij A. W. C. KEIJZER; te *Groningen* bij C. RIKKERS en J. L. LAGRO; te *Veendam* bij S. SAVENYE; te *Winschoten* bij G. WASMAN en in de overige steden des Rijks.

LEIPZIGER MIS
ontvangen: Pelzen, Moffen, Boas, Pelsmantelets, Lama en deszelfs Laken en Winterstoffen, Lama Mantel-Paletots, die op tweederlei manieren kunnen gedragen worden, Winterkleed en **Overjassen**, Bever en Duffelsche Paletots, Zijden en andere Vesten, **Zwarte Rokken**, Zwarte **Satin de Laine Broeken**, ook **Gutta Percha** Paletots, die door regen en sneeuw niet vlatterig worden en waar de koude niet doordringt, van *f* 10 en hooger, in het Laken- en Kleedingmagazijn van J. B. MEDDENS.

BECKEL ZANINO,
Pelsterstraat, No. 74, berigt de Dames, dat zij heeft ontvangen de **MODELLEN** der **GEMAAKTE MODES** voor dit Saizoen; rekommandeert zich ten vriendelijkste.

F. J. BOUWMEESTER, *Kapper*,
ten Huize van den Heer DIK, Orgel- en Pianomaker, Heerestraat, lett. F no. 326, naast den Heer HOITSEMA, Apotheker, berigt aan het geëerde Publiek, dat hij den **PRIJS** der **ABONNEMENTEN** gesteld heeft als volgt:
Voor een' Heer de twaalf Kaarten *f* 1.25, de zes *f* 0.75.
„ eene Dame „ „ „ - 2.50, „ „ - 1.50.
„ Kinderen „ „ „ - 1.00;
beveelt zich verder aan tot het **maken** van alle soorten van PARUIKEN, TOUPETS, TOUREN, ENZ., tot alle prijzen; hopende door eene civiele en honnette bediening de gunst van het geacht Publiek nog te vermeerderen.

ALHIER ZIJN GEARRIVEERD
H. VAN TOL EN ZOON,

met eene aanzienlijke partij VRUCHT- en ONVRUCHTDRAGENDE **BOOMEN**, — alsmede **HEESTERGEWASSEN.**

Zijn ten allen tijde te bekomen bij J. KOOGSTRA, in de Bloemstraat, of te bevragen bij F. NIENHUIS, bij de Spilsluizen.

MARIA CLEMENTINE MARTIN,
Kloosterjuffer,
(No. **17 Domhof**, tegenover het Zuidportaal van **Dom** te *Keulen a/R.*).
EAU DE COLOGNE

EN
SPAANSCHE CARMELITER MELISSENGEES[T]
(Eau des Carmes).
In de INDUSTRIE-EXPOSITIE van alle Volkeren te *LONDEN*, in het Jaar 1851, met de PRIJS-MEDAILLE bekroond.
De algemeene en eervolle waardering der voortreffelijk[heid] en echtheid mijner **beide bovengemelde Fa[bri]katen**, aan dewelke ik steeds de grootste zorgvu[ldig]heid bij het distilleren en verzenden besteed heb, [heeft] eene nieuwe en officiële bekrachtiging gevonden, daar, [niet]tegenstaande de groote en ijverige concurrentie der uitst[ekendste fabrikanten] van Keulsch water (Eau de Cologne), de **Prijsreg[ters]** bij de **Londensche Industrie-Expositie** aller [vol]keren in het jaar 1851, aan **mijne Fabrikatie[n]** **PRIJS-MEDAILLE** toegekend hebben; eene [voor]keur, die het beste bewijs levert van de voortreffelijke [hoe]danigheid van mijn **EAU DE COLOGNE**, en van [den] even zoo zeer beroemden, naar het, alleen in mijn [bezit] zich bevindende oorspronkelijk Recept vervaard[igden] **SPAANSCHEN CARMELITER MELIS[SEN]GEEST (EAU DES CARMES).**
Aan mijne vereerde Agenten en Vrienden heb ik n[og te] bemerken, dat mijne bijzondere bemoeijingen er stee[ds op] gerigt zullen zijn, ten allen tijde een Fabrikaat te leve[ren], welks **echtheid** van nu af ook **uiterlijk** te e[rken]nen zijn zal, en dat, ter volkomen regtvaardiging de[r] toegekende voorkeur, het mij geschonken vertrouwe[n be]vestigen zal. Tevens moet ik bemerken, dat de op [mijne] beide Fabrikaties zich bevinde **Etiquettes** zoowel al[s] de bijgevoegde **gebruiksaanwijzing** van nu af [als] ten teeken der echtheid, met eene **afteekening** [der] avers- en reverszijde mijner **Prijsmedaille** v[oorzien] zijn zullen.
P. G. SCHAEBEN,
FIRMA:
MARIA CLEMENTINE MARTIN, *Klooste[rjuffer]*.

DAMES MANTELS,
volgens de **nieuwste modellen** vervaardigd, [van] *f* 8 en hooger, zijn van af den 2den November voorhanden bij
W. FEIS, Rz., te ***Winschoten***, welke mede onder de **WINTERSTOFFEN** hee[ft ont]vangen: NIEUWE PATRONEN voor DAMES [MAN]TELS, HEEREN PALETOTS en VESTEN, eene [aanzien]lijke partij extra fraaije BUXKINS, WINTERDO[EKEN] ENZ.; bij wien tevens voorradig zijn: gemaakte [HEE]REN DUFFELSCHE PALETOTS van *f* 9 — [en] hooger.

TIETE BOSGRA, O.Z.,
Boomkweeker te *Bergum*,
is volgens gewoonte weder ALLE MARKTDAG[EN te] SPREKEN over ALLERLEI **BOOMEN en [HEES]TERS**, alsmede **TUINZADEN en WILGE[NSTEK]TELINGS**, bij den Logementhouder A. MIDDE[L]TER, in de Ebbingestraat te *Groningen*. Belooft eene [goede] bediening.

Een **KRUIDENIERSKN[ECHT]** wenscht zoo spoedig mogelijk [geplaatst] te worden. Nadere informatie [te be]komen bij C. KHUN, Boekw[inkel] in de Kijk-in-'t Jatstraat, te *Groningen.*

*** **VAN DRUTEN & BLEEKER**, te *Sneek*, verzenden algemeen:
HET PROSPECTUS VAN EEN NIEUW MAANDSCHRIFT, GETITELD:
DE NIEUWE BOEKZAA[L]
EEN TIJDSCHRIFT TER BEVORDERING VAN CHRISTELIJK EN KERKELIJK LEVEN.
ONDER MEDEWERKING VAN:
Ds. M. A. AMSHOFF, *Groningen.* — Ds. H. VAN BERKUM, *Stiens.* — Ds. J. P. BRIËT, *De Meern.* — Ds. H. [...]WER, *Oudkerk.* — Dr. A. W. VAN CAMPEN, *Opperdoes.* — CHONIA. — Ds. G. R. ERDBRINK, *Zutphen.* — Ds. [...] GEMPT, *Batenburg.* — Ds. S. H. GERRITZEN, *Vlijmen.* — Ds. H. A. C. DENIER VAN DEN GON, *Soeterwo[ude].* — Ds. D. S. GORTER, *Warns.* — Ds. U. P. GOUDSCHAAL, *Scheemda* — Dr. P. HOFSTEDE DE GROOT, *Groni[ngen].* — Ds. D. A. DE GROOT, *Sneek.* — Dr. A. J. HAMERSTER, *Noordbroek.* — Ds. S. F. VAN HASSELT, *Sneek.* — [...] S. HOEKSTRA, B.z., *Rotterdam.* — Ds. A. M. VAN DER HOEVE, *Keppel.* — Dr. A. C. C. DE JONGH, *W[...]burg.* — Ds. J. KONING, *Bozum.* — Dr. P. A. KOPPIUS, *Rottevalle.* — Ds. A. L. LESTURGEON, *Oosterhe[...]* — Dr. E. J. DIEST LORGION, *Groningen.* — Dr. J. MEIJER, *Wolvega.* — Ds. A. WINKLER PRINS, *Veendam.* — [...] J. H. REDDINGIUS, G.z., *Franeker.* — Ds. J. HERMAN DE RIDDER, *Gouda.* — Dr. B. RIENSTRA, *'s Grave[n...]* — Dr. A. RUTGERS VAN DER LOEFF, *Leiden.* — Dr. S. J. RUTGERS, *Hallum.* — Ds. C. SEPP, *Zaandam.* — Ds. P. SPRENGER VAN EIJK, *Oosterbeek.* — Dr. M. VAN STAVEREN, *Leeuwarden.* — Ds. I. DE STOPPELAAR [...]STEIN, *Sneek.* — Dr. D. H. H. TIJSSEN, *Beetgum.* — Ds. J. A. TIMMERMAN, *Engelen.* — Ds. H. J. V[...], *Arnhem.* — Dr. S. K. THODEN VAN VELZEN, *Leeuwarden.* — Ds. E. U. THODEN VAN VELZEN, *Ferwerd.* — [...] U. W. THODEN VAN VELZEN, *Bergumerheide.* — Ds. W. VERWEIJ, *Winschoten.* — Dr. A. VERWEIJ, I z., *Hee[ren]dam.* — Ds. J. WITKOP, *Zutphen.* — Ds. A. WITTEVEEN, *Huisum.* — Ds. S. COOLHAAS VAN DER WOUDE, *N[...]* *Beerta.* — Dr. J. C. ZAALBERG, P.z., *Hendrik-Ido-Ambacht.* — Ds. W. C. VAN DER ZWAAG, *Dronrijp.* — [en] anderen, die echter liever ongenoemd wenschen te blijven.
Wat het doel en de strekking van dit Tijdschrift betreft, verwijzen de Uitgevers naar het Prospectus, dat in [eiken] solieden Boekwinkel voorhanden is; de wijze van uitgaaf zal zijn als volgt:
1. De NIEUWE BOEKZAAL zal worden uitgegeven in Maandelijksche Nommers van 3 vel of 72 pagina's compressen druks, in gr. **12mo**, op papier en met eene letter gedrukt als die van het prospectus, zoodat de geheele jaargang 36 vellen druks zal beslaan; mogt somtijds eene aflevering iets kleiner uitvallen, alsdan zal eene latere aflevering weer grooter worden genomen.
De Inteekenaren bekomen alzoo — buiten 432 pagina's Boekbeoordeelingen en Kerknieuws — 432 pag. compressen druk, met bijdragen van onze beroemdste vaderlandsche Godgeleerden. — Voorzeker zal het alzoo wel een der goedkoopste Godsdienstige tijdschriften in ons land mogen worden genoemd en waardig zijn om in e[lk] gezin gevonden te worden.
2. Men verbindt zich voor eenen completen Ja[argang], waarvan de prijs zal zijn *f* 3,60, zijnde SLECHTS [...] voor elk vel druks van 24 pagina's.
3. Bij elken jaargang zullen Converten, Titel[s en Re]gisters worden geleverd.
4. Het eerste nommer zal in de maand Dec[ember] het licht zien en als proefnommer in elke[n] Boekwinkel voorhanden zijn.
SNEEK,
October 1852.
DE UITGEVE[RS].
De Uitgevers verzoeken deze uitgaaf niet te verwarren met die van den heer G. W. VAN DER WIEL, te [...] waarbij zij tevens berigten, dat het voornemen tot de uitgaaf van hun Tijdschrift reeds in Maart l.l. besto[nd], het laatst van September de Hoofd-redacteur een' uitnoodigingsbrief tot medewerking zond aan eenige God[geleerden] ons Vaderland, waardoor de zaak algemeener bekend werd, en dat zij nu, 1mo November, op het ooge[nblik] hun afgedrukt Prospectus voor de verzending gereed maken, door genoemden heer VAN DER WIEL, te *Arnhem*, [...] aangekondigd een soortgelijk Tijdschrift en onder *denzelfden titel*, welke in die circulaire was opgegeven, dat [het] Nieuwe Tijdschrift zoude dragen. — Zij laten aan het Publiek over, welke uitgaaf het wil bevorderen, hopende [dat] de opgegeven lijst van Medewerkers een waarborg moge zijn voor de degelijkheid hunner onderneming.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,
gedaan te *Groningen;* medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetensch[appen].*
OCTOBER 1852.

DAGEN	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER			VOCHTIGHEIDSTOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur.
24	753,64	752,53	751,76	10,0	12,7	11,0	0,94	0,85	0,88	Z.W.t.Z	Z.W.t.Z.	Z.W.t.W.	weinig bewolkt	bewolkt	bewolkt
25	751,20	746,30	740,60	7,4	11,0	10,1	0,95	0,87	0,97	Z.t.O.	O.Z.O.	Z.O.	mistig	betrokken	„
26	738.84	743,68	748,92	9,0	9,5	6,6	0,90	0,81	0,78	W.Z.W.	Z.W.	Z.O.t.O.	regen	bewolkt	helder
27	741,78	741,67	741,59	6,7	8,8	7,5	0,88	0,86	0,96	O.Z.O.	O.t.Z.	O.t.Z.	bewolkt	betrokken	bewolkt
28	744,50	746,21	748,51	6,3	9,0	8,1	0,90	0,91	0,90	„	Z.O.	Z.O.t.O.	betrokken	„	betrokken
29	750,12	752,12	754,98	7,7	9,3	8,4	0,97	0,94	0,91	„	O.t.N.	Z.W.t.W.	regen	regen	„
30	751,82	752,01	753,53	6,5	7,8	7,3	0,93	0,95	0,91	O.t.Z.	O.N.O.	O.N.O.	betrokken	„	bewolkt

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

JBLAD No. 24.

Behoort bij de Groninger Courant van 5 November 1852, No. 89.

KORT VERSLAG

VAN DE

HANDELINGEN DER PROVINCIALE STATEN VAN GRONINGEN EN DER STATEN-GENERAAL.

Provinciale Staten van Groningen.

Zitting van Dingsdag den 2den November.

deze eerste zitting van de najaarsvergadering waren 41 tegenwoordig. Afwezig: de heeren BEEKHUIS DAMSTÉ, [BLAU]POT TEN CATE en MULDER.

voorzitter opent haar in naam des Konings en deelt mede, dat bij hem is ingekomen een schrijven van den MULDER, die door ongesteldheid verhinderd wordt deze [verga]dering bij te wonen. — Voor kennisgeving aangenomen. is ingekomen een schrijven van den heer mr. H. P. [WICH]ERS, geleidende de stukken, betreffende de benoeming der Prov. Staten van dit gewest. Op voorstel van den [voorz]itter wordt eene commissie benoemd, bestaande uit de v. ROIJEN, ELEMA en AALFS, om de geloofsbrieven [te on]derzoeken en daarover verslag uit te brengen.

[Daar]toe terstond overgegaan zijnde, wordt door den heer v. [ROIJ]EN gerapporteerd, dat de stukken van den nieuw benoem[de] in orde bevonden en geadviseerd tot toelating van heer WICHERS. — Dienovereenkomstig besloten.

De heer WICHERS, door den griffier binnengeleid, legt in [han]den van den voorzitter de gevorderde eeden van zuivering [en] trouw aan de grondwet af en neemt hierop zitting.

[Ov]ereenkomstig art. 20 van het reglement van orde, wordt [hier]een aanvang gemaakt met de trekking der afdeelingen. [De ui]tslag hiervan was, dat van de Gedeputeerde Staten als [led]en der eerste afdeeling worden uitgetrokken: de heeren S. v. D. TUUK en H. H. DE HAAN; der tweede: de heeren J. SMID en U. G. SCHILTHUIS, en der derde: de heeren L. DIJKHUIS en J. HOMAN. Van de Provinciale Staten [beh]ooren tot de eerste afdeeling: de heeren S. K. NOORD[HO]FF, J. H. ROEMELING, J. J. BORST, J. P. BINDERVOET, K. WELT, A. GROENMAN, P. W. TIGCHELAAR, P. BRON[GE]RS, P. W. WIERTSEMA, J. W. C. v. ITTERSUM, A. MOD[DER]MAN, A. J. VAN ROIJEN en J. P. MULDER; tot de tweede [afd]eeling: de heeren W. WAALKENS, T. K. LAND, M. v. D. [T]UUK, W. DE SITTER, J. H. KUPER, J. MEIHUIZEN, R. DE [SI]TTER, D. BONTHUIS, R. A. QUINTUS, L. B. LOHMAN, W. QUINTUS, H. BEEKHUIS DAMSTÉ en BLAUPOT TEN [CA]TE, en tot de derde afdeeling: de heeren G. DIEPHUIS, J. HEBBES, J. J. ELEMA, H. W. WIERDA, H. N. ADDENS, N. BROUWER, A. L. BOUMAN, H. AALFS, L. J. VOS, J. TRIP, K. MESDAG en H. P. WICHERS.

Ter voldoening aan de bepaling der prov. wet, wordt in vergadering overgelegd de presentielijst van de leden van [he]t collegie van Ged. Staten en ter griffie gedeponeerd.

Vervolgens wordt mededeeling en voorlezing gedaan van de [vo]lgende stukken:

1) Missive van den heer mr. S. J. G. KONING, van den [..]den Oct. l.l. daarbij zijn ontslag nemende als lid der Staten [va]n deze provincie, wegens te vele werkzaamheden aan zijne [amb]tsbetrekking verbonden. — Voor notificatie aangenomen.

2). Missive van den minister van binnenl. zaken, d.d. 22sten [Se]pt. no. 61, daarbij toezendende den staat van geraamde [k]osten van het provinciaal bestuur, voor zooveel het rijksbe[st]uur is, in dit gewest over 1853, ter voldoening aan art. 98 der prov. wet. — De minister meende geene vrijheid te hebben eene verhooging van de jaarwedden der ambtenaren [de]r griffie aan den Koning te mogen voorstellen, daar de [re]denen, door de Staten hiervoor bijgebragt, hem niet af[d]oende waren voorgekomen. Ook bij zijn eigen departement heeft er, ofschoon de werkzaamheden meer dan verdriedub[be]ld waren, geene verhooging van tractementen plaats gehad. — Voor notificatie aangenomen.

3) Missive van de commissie van landbouw in dit gewest, d.d. 6den Jan. l.l., aan Ged. Staten, o.a. inhoudende, dat tot voorzitter der commissie is benoemd jhr. mr. M. BAKKER en tot onder-voorzitter C. REINDERS, en dat de uitslag van de eerste door het lot geregelde aftreding van de leden dier commissie deze is geweest, dat met den 1sten Jan. 1853 zal af[tr]eden jhr. mr. M. BAKKER, met den 1sten Jan. 1854 jhr. mr. R. DE MAREES VAN SWINDEREN, 1855 C. J. GEERT[SE]MA, 1856 C. REINDERS, 1857 J. D. JENSEMA en den 1sten Jan. 1858 J. D. HUISMAN en T. BORGESIUS. — De verkie[zi]ng van een lid dier commissie wordt aan de orde gesteld op morgen.

4) Afdruk uit het tijdschrift voor nijverheid, behelzende eene korte geschiedenis der longziekte in deze provincie door prof. H. C. VAN HALL — Ter griffie tot inzage van de leden.

5) Voordragt van Ged. Staten, d.d. 7den Oct., no. 8, nopens een adres van den gemeenteraad van Oldekerk, betreffende de tolheffing op den weg van Enumatil naar de Leek. — Ged. Staten zeggen, dat hun, bij besluit der Staten van den 21sten Julij l.l., was opgedragen omtrent dit adres eene nadere voordragt te doen. Daar deze zaak reeds herhaaldelijk een onderwerp van behandeling heeft uitgemaakt, vermeenen zij zich van eene opgave der geschiedenis te kunnen onthouden en bepalen zich bij de navolgende vragen: *a*) Is het in billijkheid te vergen van de provincie, dat zij vrijdom van tol verleene aan de ingezetenen van Oldekerk en over het algemeen aan allen, die van en naar den Faaner weg rijden? Zij meenen deze vraag ontkennend te moeten beantwoorden, de uitgestrekte lijn in aanmerking genomen, die anders tolvrij zou kunnen worden bereden en omdat er anders een antecedent zou worden vastgesteld, dat een' zeer nadeeligen invloed op de prov. kunstwegen in 't algemeen zou kunnen na zich slepen, want Ged. Staten zien niet in, dat Oldekerk in dezen in eenen exceptionelen toestand verkeert. *b*) Kan de hulptolboom tot afsluiting van den kunstweg in de rigting van Faan naar de Leek, op goede gronden worden aangehouden? Zij meenen ook deze vraag ontkennend te moeten beantwoorden, wanneer zij de gewone lengte van een tolperceel met deze vergelijken, daar toch anders hier bij de lusten van slechts ½ tolperceel, de last van een geheel perceel op de betalers zoude rusten. Daar echter het bestaande contract hieromtrent met den 1sten Mei 1853 afloopt, achten Ged. Staten het ongeraden voor dien tijd tot de opheffing over te gaan. Hun advies is alzoo *a*) aan den raad van de gemeente Oldekerk te kennen te geven, dat, daar het regel is om voor het gebruik van prov. wegen tol te heffen en men niet kan inzien, dat hier eene uitzondering daarop dient te worden toegelaten, het verzoek, door den raad gedaan, in geene gunstige overweging kan worden genomen; dat echter de hulptolboom boven bedoeld, voorbehoudens Konings goedkeuring, met den 1sten Mei aanstaande zal worden opgeheven; *b*) de heffing aan den eersten tolboom met den 1sten Mei te doen beginnen; *c*) Ged. Staten afschrift van het te nemen besluit te laten, ten einde de noodige gevolgen daaraan te kunnen geven. — Commissoriaal, in handen van de heeren BRONGERS, HOMAN en BROUWER.

6) Voordragt van dezelfden, d.d. 14den Oct., no. 48, nopens het door de Staten, bij besluit van den 9den Aug. l.l., no. 14, vastgestelde reglement op het verleenen van schadevergoeding wegens gedoode of gestorven runderen en gedoode paarden in deze provincie. — Door den minister van binnenl. zaken waren bij missive van den 28sten Aug. l.l. aan Ged. Staten bedenkingen medegedeeld op dit reglement, waarop door deze was geantwoord bij missive van den 9den Sept. Volgens nader schrijven van den minister was echter toen reeds een Koninkl. besluit genomen, waarbij de beslissing ten aanzien van het reglement werd verdaagd. Het bezwaar van den minister bestaat in het gemis van eene duidelijke bepaling, dat de schadevergoeding komt ten laste van de prov. kas. En ofschoon Ged. Staten meenen, dat die bepaling wel degelijk voorkomt in art. 10 van het reglement, bestaat er voor hen toch geen bezwaar om aan de bedenking van den minister toe te geven, en stellen daarom voor, art. 1 in dien geest aan te vullen. — Commissoriaal, in handen van de heeren TRIP, DE HAAN, DIEPHUIS, WIERTSEMA en BINDERVOET.

7) Voordragt van dezelfden, d.d. 22sten Oct., no. 57, over het intrekken en buiten effect stellen der ordonnantiën, enz. op zoogenoemde provinciale veeren. — De minister van binnenl. zaken heeft, bij beschikking van den 11den Oct., no. 286, op een adres van L. GRIMMIUS c.s. trekschippers van Zuidhorn en Noordhorn naar Groningen, zich wel kunnen vereenigen met hun verzoek, dat de reglementen, waarbij verboden wordt personen te vervoeren, worden ingetrokken. Z. Exc. acht het wenschelijk, dat de oude ordonnantiën en reglementen, in dezen, zoo spoedig mogelijk worden opgeheven en dat door Ged. Staten daartoe eene voordragt aan Prov. Staten worde gedaan. Ged. Staten kunnen hiermede wel instemmen en leggen een concept-besluit, daartoe strekkende, over, onder bijvoeging van een rapport van den prov. archivarius, over den oorsprong van alle stads- en provinciale trekveeren, met eene opgave van alle nog geldige reglementen. — Commissoriaal, in handen van de heeren VOS, HOMAN en M. v. D. TUUK.

8). Mededeeling van dezelfden, dd. 22sten October, no. 3, nopens de zaak der algemeene verbetering van scheepvaartkanalen in dit gewest. — Gedep. Staten verheugen zich te kunnen mededeelen, dat het belangrijk rapport in de vergadering van den 17den Aug. l.l. aangenomen, aanvankelijk reeds met eenen gunstigen uitslag wordt bekroond. Het gouvernement toch heeft, doordrongen van het overwegend belang dezer zaak, hun opgedragen, om de uitvoering van de gemaakte plannen voor te bereiden, hetgeen blijkt uit eene missive van Z. Exc. den minister van binnenl. zaken, van den 15den Oct., waarbij tevens is gevoegd eene instructie voor den hoofdingenieur van den waterstaat tot het maken van de noodige ontwerpen voor de verbetering van de kanalen in deze provincie, en tevens afschrift van de genomene beschikking op een adres van J. POST en anderen in het Oldambt.

De minister drukt in deze missive zijne hoop uit, dat met de ondersteuning des rijks deze zaak binnen weinige jaren zal tot stand komen. Z. Exc. zegt, door het uitvoerig rapport in staat te zijn gesteld om bepaalde voorschriften aan den hoofdingenieur te kunnen geven. Wel hebben de Staten hunnen wensch geuit, dat ook aan andere kundige ambtenaren de leiding dezer zaak wierd opgedragen, uit vrees, dat het personeel te Groningen te gering was, om binnen korten tijd alles tot de uitvoering in gereedheid te brengen; de minister meent echter daaraan geen gevolg te moeten geven, daar z. i. slechts één persoon de geheele zaak kan leiden en bevelen geven; hij wil echter 2 civiele ingenieurs met den titel van buitengewone opzigters en nog een derden opzigter, aan den hoofdingenieur ondergeschikt, benoemen en wacht van dezen eene aanbeveling van daartoe geschikte personen in. Zijne Exc. vertrouwt, dat de hoofdingenieur met al den mogelijken spoed aan deze zaak zal werkzaam zijn, en wenscht, dat deze nopens alle twijfelachtige punten den inspecteur zal raadplegen. Het schijnt Z. Exc. voorts geraden, niet met de uitvoering van alle de plannen te gelijk aan te vangen, maar b. v. aanstaande jaar met de uitgraving en verbreeding van het Damsterdiep en daarna successivelijk met de andere. Uit eene hierbij nog gevoegde instructie blijkt, dat op de inzigten der Staten zooveel mogelijk acht zal worden geslagen; slechts in enkele door Z. Exc. aangeduide punten, schijnt het hem raadzaam daarvan af te wijken.

Overeenkomstig het verlangen van Z. Exc., hebben Gedep. Staten deze taak aan den hoofdingenieur opgedragen, en zij vertrouwen nu, dat de belangstelling door de Hooge Regering in deze zaak getoond, door de Staten op hoogen prijs zal worden gesteld en dat de pogingen, in dezen aangewend, tot eene uitkomst zullen leiden, welke aan ons gewest en het geheele vaderland tot zegen zal verstrekken. — Ter griffie tot inzage van de leden.

9) Voordragt van dezelfden, d.d. 22sten Oct., no. 63, daarbij aanbiedende eene ontwerp-verordening, vaststellende den kring en de wijze van afpaling der eendekooijen in deze provincie. — Ged. Staten zeggen, dat zij getracht hebben, hierbij zooveel mogelijk aan de belangen van de betrokkene personen te gemoet te komen. — Commissoriaal, in handen van de heeren R. A. QUINTUS, HOMAN en WICHERS.

10) Voordragt van dezelfden, d.d. 22sten Oct., no. 1, betreffende het bij besluit der Staten van den 2den Aug. l.l. vastgesteld grondreglement voor de waterschappen in deze provincie. — Hierop zijn door den minister van binnenl. zaken bedenkingen medegedeeld, welke verhinderden, dat daarop de Koninklijke goedkeuring werd verleend. Dien ten gevolge is bij Kon. besluit van den 18den Sept. j.l. de beslissing verdaagd tot na de Novembervergadering. — Deze voordragt is, met de aanmerkingen des Ministers en met de wijzigingen, die Ged. Staten meenden, dat dien ten gevolge dienden te worden opgenomen, gedrukt en aan de leden rondgedeeld. — Commissoriaal, in handen van de heeren MODDERMAN, v. ROIJEN, W. DE SITTER, DIJKHUIS en ADDENS.

11) Voordragt van dezelfden, d.d. 28sten Oct., no. 40, nopens een verzoek van vleeschhouwers te Groningen, betreffende de heffing van accijns op het geslagt. — De Minister van financiën, aan wien dit verzoek was gerigt, geeft aan Ged. Staten in overweging, het in de Staten-vergadering ter tafel te brengen, daar Z. Exc. daartegen geene bedenkingen had. Evenmin Ged. Staten, die dat verzoek aan de overweging der Staten aanbieden. — Commissoriaal, in handen van de heeren J. W. QUINTUS, LOHMAN, MULDER, BOUMAN en WIERDA.

12) Voordragt van dezelfden, dd. 29sten Oct., no. 1, betreffende het brengen van wijzigingen in het door de Staten vastgestelde reglement op de zamenstelling en den ijk der botervaten in deze provincie. — Bij eene missive van den minister van binnenl. zaken van den 20sten Sept. is aan hen mededeeling gedaan van een koninklijk besluit van den 4den Sept. waarbij de beslissing op dit reglement verdaagd wordt, daar hierin nog eenige bepalingen voorkomen, die niet voor 's Konings goedkeuring vatbaar schijnen. Ged. Staten stellen voor, het reglement op nieuw goed te keuren, overeenkomstig de wijzigingen, daarbij door hen overgelegd. — Commissoriaal, in handen van de heeren BEEKHUIS DAMSTÉ, WIERDA, SCHILTHUIS, DIEPHUIS en R. A. QUINTUS.

13) Voordragt van dezelfden d.d. 29sten Oct. no. 15, betreffende de regeling van het opschoonen van eenige kanalen in dit gewest. — In de Statenvergadering van den 26sten Nov. 1850 werd, ten gevolge van een voorstel van den heer v. ROIJEN, de aandacht der Staten op het noodzakelijke dezer zaak gevestigd. Dien ten gevolge is de hoofdingenieur uitgenoodigd bepaalde voorstellen te doen, waaraan is voldaan bij missive van den 2den Sept. l.l. Ten gevolge van gerezene bezwaren achtten Ged. Stat. zich onbevoegd aan die voordragt gevolg te geven en onderwerpen deze alzoo aan de overweging der Staten. — Commissoriaal, in handen van de heeren J. W. QUINTUS, v. ROIJEN, DE HAAN, LAND en ADDENS.

14) Adres van D. T. SCHUT c.s., van den 28sten October, houdende verzoek, dat de geprojecteerde grindweg in de gemeente Zandt wederom aanhangig moge worden gemaakt en in gunstige overweging genomen. — Adressanten hebben met leedwezen gezien, dat de beraadslagingen in de zomervergadering niet tot een gewenscht resultaat hebben geleid. Hebben zij wèl gezien, dan bestaat het hoofdbezwaar der Staten in het drukkend, voortdurend onderhoud van de kunstwegen door de provincie. Zij hebben het gansche beloop van dat onderhoud over 1853 nagegaan en gezien, dat het de som van *f* 4372 niet zou te boven gaan, van welke berekening zij afschrift hiernevens overleggen. Daar alzoo dat onderhoud voor de provincie niet drukkend kan genoemd worden, verzoeken adressanten, dat de zaak nog niet geheel worde afgedaan, en met het oog op alle vroegere stukken, nog weder in de November-vergadering worde aanhangig gemaakt. — Commissoriaal, in handen van de heeren LAND, SMID en M. v. D. TUUK.

De Voorzitter, na de leden verzocht te hebben, zich in de afdeelingen te willen begeven om de voorzitters en ondervoorzitters te benoemen, stelt voor de vergadering te sluiten en weder aan te vangen op morgen, des namiddags om 1 uur; waartoe wordt besloten.

Zitting van Woensdag den 3den November.

Er zijn 33 leden tegenwoordig. Afwezig: de heeren NOORDHOFF, BRONGERS, LOHMAN, WIERDA, BONTHUIS, MEIHUIZEN, WAALKENS, BEEKHUIS DAMSTÉ, M. v. D. TUUK, MULDER en BLAUPOT TEN CATE

De notulen van het verhandelde in de zitting van gisteren worden gelezen.

De heer MESDAG wenscht vóór de resumtie een voorstel te doen, om n.l. de missive van den minister van binnenl. zaken van den 15den Oct. j.l., betreffende de verbetering der scheepvaartkanalen, uithoofde van het groot belang der zaak, te doen drukken en tevens in overweging te geven om de instructie van den hoofdingenieur insgelijks te doen drukken, daar deze, zoo als hem bij eene vlugtige inzage der stukken gebleken is, volstrekt noodig is tot regt verstand der missive.

De voorzitter zegt, dat op het oogenblik de goedkeuring der notulen in behandeling is, doch dat hij ieder voorstel overeenkomstig het reglement van orde zal inwachten.

Geene aanmerkingen hierop gemaakt zijnde worden de notulen goedgekeurd.

De voorzitter doet mededeeling, dat bij hem gisteren na afloop der vergadering een berigt is ingekomen van den heer BEEKHUIS DAMSTÉ, die door ziekte verhinderd wordt deze vergadering bij te wonen, en een schrijven van den heer WIERDA, die wegens ambtsbezigheden deze zitting niet kan bijwonen. — Voor kennisgeving aangenomen.

De voorzitter stelt hierop de vergadering in kennis, dat door de eerste afdeeling tot voorzitter is gekozen de heer MODDERMAN en tot ondervoorzitter de heer DE HAAN, door de tweede tot voorzitter de heer R. DE SITTER, tot ondervoorzitter de heer SMID, door de derde tot voorzitter de heer HOMAN, tot ondervoorzitter de heer DIEPHUIS.

Aan de orde wordt gesteld de verkiezing van een lid der commissie van landbouw, ter vervulling van de vacature, die ontstaan zal door het aftreden van den heer jhr. mr. M. BACKER. Tot stemopnemers worden benoemd de heeren R. DE SITTER, DIEPHUIS, WICHERS en ADDENS.

De uitslag der stemming was, dat op den heer BACKER 28 stemmen werden uitgebragt, op den heer R. DE SITTER van Haren 2, P. BINDERVOET van Grijpskerk 2 en A. MODDERMAN 1 stem.

Wordt besloten hiervan kennis te geven aan den benoemde, de commissie van landbouw en aan Ged. Staten.

Verder worden de beide volgende rapporten uitgebragt:

1). Op de voordragt van Ged. Staten betreffende de schadevergoeding voor gedood rundvee, enz. (zie zitting van gisteren sub 6.)

Bij monde van den heer DIEPHUIS zegt de commissie kort te kunnen zijn, daar dit onderwerp reeds meermalen een punt van overweging bij de Staten heeft uitgemaakt. Reeds den 22sten Julij 1851 was door deze vergadering een reglement vastgesteld, volgens hetwelk door de provincie schadevergoeding zou verleend worden, zoolang er beschikbare fondsen aanwezig waren, welk reglement ook reeds de Koninklijke goedkeuring had erlangd. Door de kort daarna afgekondigde wet op de onteigening ten algemeenen nutte was er eene briefwisseling ontstaan tusschen den minister van binnenl. zaken en Ged. Staten over den invloed, dien art. 72 dier wet, op dit reglement zou uitoefenen, en over de vraag, ten wiens laste in het vervolg de schadeloosstelling zou moeten komen. Het dien ten gevolge op nieuw door de Staten vastgestelde reglement heeft 's Konings goedkeuring niet mogen verwerven, omdat hierbij niet is bepaald, dat de schadevergoeding zal komen ten laste der provincie.

Dit heeft tot deze voordragt van Ged. Staten geleid, dat n.l. in art 1 van het reglement aldus gelezen worde: „zoolang er beschikbare fondsen aanwezig zijn, ter beoordeeling van Ged. Staten, zal schadevergoeding worden verleend." De meerderheid der commissie kan zich niet vereenigen met de meening van Ged. Staten, alsof dat principe reeds bij art. 10 van het reglement was aangenomen. Hoe dit

echter ook moge zijn, zeker is het, dat het reglement, gelijk het ligt, de goedkeuring des Konings niet zal erlangen en gecommitteerden meenen in dezen stand van zaken, in het belang van den gewestelijken veestapel te moeten adviseren om, even als of art. 72 der onteigeningswet niet bestond, de schadevergoeding voor rekening der provincie te nemen en art. 1 te wijzigen, gelijk door Ged. Staten is voorgedragen.

De voorzitter stelt de onmiddelijke behandeling van het rapport voor.

De heer MODDERMAN stelt voor, die tot de volgende week te verdagen, daar het onderwerp van zoo veel belang is, dat eene nauwgezette overweging niet ondienstig mag geoordeeld worden.

De heer W. DE SITTER is van hetzelfde gevoelen. Ook de heeren R. DE SITTER en VOS ondersteunen het voorstel, dat hierop wordt aangenomen.

2) Op de voordragt van Ged. Staten betreffende de concept-verordening over de wijze van afpaling der eendekooijen (zie zitting van gisteren sub 9.)

De heer R. A. QUINTUS rapporteert, namens de commissie, dat, hoezeer zij het in de hoofdzaak met Ged. Staten eens is, om n.l. den afstand der afpaling op 1000 ellen uit het midden der eendekooijen te bepalen, zij het echter wenschelijk zou achten, Ged. Staten te magtigen om, naar gelang van locale omstandigheden, dien kring op 750 ellen in te korten of tot op 1500 ellen uit te breiden. Zij adviseert alzoo eene wijziging in dien geest in de verordening in te lasschen.

Op voorstel van den voorzitter zal dit rapport onmiddelijk na het voorgaande in behandeling worden genomen.

De zitting wordt hierop opgeheven en de eerstvolgende bepaald op Maandag a.s. des voormiddags te 11 uur.

STATEN GENERAAL.

Eerste Kamer.

Zitting van Maandag den 1sten November.

In de zitting van heden heeft de voorzitter kennis gegeven dat door de afdeelingen benoemd zijn:

tot hare voorzitters, de heeren: *Borski, Martens van Sevenhoven, van Sasse van Ysselt* en *van Nispen van Pannerden*, en

tot hare onder-voorzitters, de heeren: *van Beeck Vollenhoven, de Brauw, Cost Jordens* en *van Wessem.*

Onder de in deze zitting ingekomen stukken behooren de navolgende, door de Tweede Kamer aangenomen wets-ontwerpen, als:

1) dat tot regeling der ontvangsten en uitgaven wegens verstrekkingen tot den 31sten December 1852; en

2) dat tot wijziging der bestaande toltarieven op het eiland St. Martin (Nederlandsch gedeelte);

welke beide voorstellen van wet naar de afdeelingen zijn verzonden, om aldaar onmiddellijk te worden onderzocht.

Door de respectieve commissiën van rapporteurs zijn de verslagen uitgebragt omtrent de navolgende wets-ontwerpen, als omtrent:

1) dat tot regeling der begrooting van uitgaven op het fonds voortspruitende uit koopprijzen van domeinen, en tot amortisatie van schuld, beide over 1851;

2) dat tot verhooging van het Vde hoofdstuk der staatsbegrooting van 1852 (Bijdrage aan de Nederlandsche Rijnspoorwegmaatschappij);

3) dat tot toestemming des Konings, met algemeen overleg der Staten Generaal, tot de huwelijksverbindtenis van Z. K. H. Prins *Willem Frederik Hendrik der Nederlanden*, met H. H. de Prinses *Amalia Maria da Gloria Augusta van Saksen-Weimar-Eisenach;*

4) dat verklarende het algemeen nut der verlenging van den spoorweg van Arnhem tot de Pruissische grenzen, en

5) dat tot vaststelling van de begrooting der uitgaven voor de Algemeene Lands-drukkerij over 1853.

De verslagen over de drie eerste ontwerpen zijn bereids gedrukt. Omtrent de beide eerste zijn geene bedenkingen gemaakt. Omtrent het *derde* wordt gezegd, dat de leden in de afdeelingen met vreugde en belangstelling van dit wetsontwerp kennis hebben genomen. Volkomen deelende in al wat aan het geluk van het Koninklijke Huis bevorderlijk kan zijn, verklaarden zij zich met veel genoegen bereid, om dezen grondwettigen pligt, ten aanzien van het verleenen der voorgedragen toestemming, te vervullen.

Op voorstel van den heer *van Nispen van Pannerden* heeft de Vergadering besloten de behandeling dier wets-ontwerpen vast te stellen op morgen, Dingsdag, den 2den November, aan te vangen des voormiddags te elf uur.

De commissie voor de verzoekschriften heeft, bij monde van den heer *van Dam van Isselt*, verslag uitgebragt omtrent een adres van den raad der gemeente Heerewaarden, verzoekende dat die gemeente bij het kiesdistrikt Zaltbommel zal worden gevoegd, met welks conclusie, strekkende tot nederlegging van het verzoekschrift ter griffie, de Vergadering zich heeft vereenigd.

Zitting van Dingsdag den 2den November.

De volgende wets-ontwerpen zijn met algemeene stemmen *aangenomen:*

1) Tot wijziging der wetten tot regeling der begrooting van uitgaven op het fonds, voortspruitende uit koopprijzen van domeinen en tot amortisatie van schuld, beide over 1851.

2) Dat tot verhooging van het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1852 (bijdrage aan de Nederl. Rijn-Spoorweg-Maatschappij.

3) Dat betreffende de toestemming des Konings met gemeen overleg der Staten-Generaal, tot het huwelijk van Prins *Willem Frederik Hendrik der Nederlanden.*

4) Dat, verklarende het algemeen nut der verlenging van den spoorweg van Arnhem tot de Pruisische grenzen. En

5) Dat tot vaststelling der begrooting tot uitgaven voor de landsdrukkerij over 1853.

Vervolgens heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken toelichting verstrekt op het voor eenigen tijd ingekomen adres van den heer *Buss*, gewezen wethouder te Nieuwe-Gastel (Noord-brabant), die geklaagd had uit den gemeenteraad aldaar te zijn verwijderd door den burgemeester, uit hoofde der tusschen hen beiden bestaande bloedverwantschap. De minister heeft uit den geest van art. 51 der prov. wet, in verband met art. 21 der gemeentewet, betoogd, dat de Koning geheel vrij is in het benoemen van zijnen commissaris in de provincie, zoowel als van eenen burgemeester, en dat bij eene door deze benoeming bestaande verboden zwagerschap, ten aanzien van den eerste het lid van Gedep. Staten moet wijken en ten aanzien van den burgemeester het lid van den raad. Uit dien hoofde was de handeling van den burgemeester te Nieuw Gastel allezins binnen de wettelijke grenzen.

De heer *v. Nispen* heeft den minister beantwoord, hetgeen nog een weder-antwoord van dezen uitlokte. Deze zaak had daarop geen verder gevolg.

De commissiën van rapporteurs hebben hare verslagen ter tafel gebragt omtrent het ontwerp wegens de verstrekkingen en omtrent dat tot wijziging van den doorvoer op het eiland St. Martin. — Drukken en ronddeelen, wordende de beraadslagingen bepaald op morgen ochtend te 11 uur.

Tweede Kamer.

De commissie van rapporteurs, bestaande uit de heeren *v. Hoëvell, Schiffer, Gevers Deynoot, Jespers* en *de Fremery*, belast met het opmaken van het voorloopig verslag betreffende het *vijfde* hootdstuk (binnenlandsche zaken) van de Staatsbegrooting voor 1853, heeft dit verslag den 28sten October opgemaakt.

Daarin komt, onder anderen, voor, dat in al de afdeelingen de verhooging van het cijfer, 'twelk dit hoofdstuk, vergeleken met de begrooting van het loopende dienstjaar, heeft ondergaan, ter sprake is gekomen; — dat eenig leden hebben opgemerkt, dat de som dezer verhooging, als bedragende de *f* 268,344, nog als te laag gesteld moet worden beschouwd; dat deze begrooting in de daad *f* 428,344 meer bedraagt dan het cijfer, 'twelk voor 1851 tot dat einde is toegestaan. De bedoelde leden vreesden, dat de regering, vooral wat betreft het ministerie van binnenlandsche zaken, zich door den meer gunstigen staat der geldmiddelen zoude laten overhalen tot uitgaven, die wel niet als geheel nutteloos kunnen voorkomen, maar toch vermeden zouden kunnen worden. De groote meerderheid der leden, welke deel hebben genomen aan het onderzoek, heeft echter, naar luid van het verslag, geenszins met dit afkeurend oordeel ingestemd. Zij meenden, dat de verhooging te zoeken was in de toepassing van de uitvinding der electrische telegrafie in ons vaderland, waaraan de Kamer haar zegel had gehecht; — in den aanleg van nieuwe wegen in Noord-Braband en in Limburg, en in de voortzetting van werken tot verbetering van rivieren en kanalen. Wel verre van dergelijke uitgaven te misprijzen, hebben deze leden hun genoegen te kennen gegeven, dat de regering, nu de toestand der geldmiddelen dit veroorlooft, in het te lang verzuimde en verwaarloosde tracht te voorzien.

In al de afdeelingen zijn leden geweest, die de aandacht der regering weder hebben willen vestigen op de noodzakelijkheid eener algemeene herziening van de wet op de nationale militie, en welke hebben gemeend te mogen vragen, of, indien het tot stand brengen eener zoo veel omvattende taak in de tegenwoordige zitting als onmogelijk werd beschouwd, niet door eene partiële herziening van het bestaande in het gebrek zou kunnen worden voorzien?

Ten aanzien van de medische politie wordt alleen in het verslag gewezen op de in België genomene proeven, ten einde het rundvee, door inenting, tegen de longziekte te beveiligen, en wordt verlangd te vernemen, of de regering zich regtstreeks met het nemen van dergelijke proeven hier te lande heeft gemoeid, en zoo ja, wat haar bij deze bemoeijenis is gebleken.

Betreffende den waterstaat en openbare werken is de aandacht der regering gevestigd op de noodzakelijkheid van wetsbepalingen op de politie der spoorwegen, met het oog op de onlangs plaats gehad hebbende gebeurtenissen. — De voorgestelde verhooging van de bezoldiging der ingenieurs is verschillend beoordeeld. Een deel der leden heeft deze verhooging als een zeer nuttigen maatregel aangemerkt, zoo wel uit hoofde van de wetenschappelijke opleiding, welke bij deze ambtenaren wordt gevorderd, als wegens de weinige bevordering, die bij dezelve kan plaats hebben. Het denkbeeld, om een viertal surnumerairen bij den waterstaat aan te stellen, is vrij algemeen beaamd. Men heeft echter verlangd te weten, of niet andere jongelingen, dan kweekelingen van de academie te Delft, daarvoor in aanmerking zouden mogen komen, en geoordeeld, dat, in dezen, even als in elk ander vak, het beginsel behoorde te worden gevolgd, dat elk jongeling, die, bij een opzettelijk onderzoek, in kunde en geschiktheid boven anderen uitblinkt, regt op plaatsing moet hebben.

De aandacht der regering is bijzonder gevestigd op den toestand der loterij-zaal, op het Binnenhof. Men verlangt dit eerwaardig overblijfsel der oudheid voor verder verval en schennis bewaard te zien, en ook, dat, zoo mogelijk, eene meer waardige bestemming aan hetzelve worde gegeven. Ook hebben sommige leden, ten aanzien van het onderhoud van geschiedkundige gedenkteekenen, gewenscht, dat de regering zich onder anderen het lot mogt aantrekken van het gebouw te Delft, in 'twelk Prins *Willem de Eerste* gedurende den laatsten tijd zijns levens heeft gewoond.

Ten aanzien van het onderwijs wordt in het verslag het volgende gevonden: „Vrij algemeen heeft men gemeend, ook weder bij deze gelegenheid de regeling omtrent het onderwijs bij de wet, zoo als die, volgens art. 194 der Grondwet, wordt gevorderd, zeer bijzonder der aandacht van de regering te moeten aanbevelen. Bij de toenemende behoefte aan zoodanige regeling kan men niet anders dan den wensch herhalen, dat daarin zoo spoedig mogelijk worde voorzien."

De opheffing van het staats-examen is door sommige leden afgekeurd. Een grooter aantal heeft het goedgekeurd, als een terugkeer tot het oude beproefde beginsel van vrijheid in het bezoeken der academische lessen. Onder deze waren echter leden, die, bij het verleenen van den academischen graad, door de instelling van een staats-examen meerderen waarborg voor de bekwaamheid der jongelieden wenschten te erlangen.

De groote meerderheid der leden acht, met de regering, het toekennen van premiën, ten behoeve der visscherij, strijdig met eene goede staatshuishoudkunde; zij wenscht de afschaffing daarvan nog spoediger, dan volgens de mededeeling der regering het geval zal zijn, maar dan ook tevens de opheffing der reglementaire bepalingen, door welke de uitoefening van dit bedrijf wordt belemmerd en aan banden gelegd.

Men heeft ook inlichting gevraagd omtrent den staat van den spoorweg van Maastricht naar Aken, welks voltooijing voor de bewerking van de steenkolenmijn van Kerkrade steeds wenschelijk is geacht.

De commissie van rapporteurs, bestaande uit de heeren *Zijlker, Engelen, Gevers Deijnoot, ten Cate* en *Hugenholtz*, welke belast is geworden met het opmaken van het voorloopig verslag, betreffende het *zesde* hoofdstuk (Hervormde eeredienst, enz.) van de staatsbegrooting voor 1853, heeft dit verslag den 30sten October geteekend.

Uit dit verslag blijkt, dat de wenschelijkheid eener opheffing van beide de departementen der eerediensten weder in al de afdeelingen der Tweede Kamer ter sprake is gekomen, dat de gevoelens deswege verdeeld zijn geweest. De voorstanders van de opheffing hebben gemeend, dat men met dergelijken maatregel, vooral wat de Hervormde eeredienst betrof, niet langer behoorde te dralen, vermits de Hervormde kerk thans eene bepaalde organisatie heeft erlangd, — en dat men op eene zoodanige wijze van den ernstigen wil behoorde te doen blijken, om het grondwettige beginsel van de scheiding van de kerk van den staat te handhaven.

Men heeft daarop geantwoord, dat, zoo de organisatie van de Hervormde kerk al haar beslag heeft erlangd, zulks, ten aanzien van andere kerkgenootschappen, nog geenszins het geval is, en dat de hoofdreden, om welke de opheffing der bedoelde departementen tot dus verre is vertraagd, nog altijd bestaat. Naar luid van het verslag, zijn zeer vele leden daarin overeengekomen, dat eene beslissing, in welken zin dan ook, wenschelijk is kunnen worden geacht, vermits het tijdelijk opdragen van dit beheer aan andere hoofden van eenig departement van algemeen bestuur ongelegenheden baart, en onder bepaalde omstandigheden belemmerend kan zijn voor 's rijks dienst, en verlangt men inlichtingen in dat opzigt van de regering.

In het verslag wordt herinnerd, dat men te voren heeft verlangd, dat de regering in revisie mogt komen van de uitspraak van den hoogen raad van Mei 1848, ten aanzien van het traktement van een der Waalsche predikanten, en dat de regering een eenigzins uitwijkend antwoord op dit punt heeft gegeven. Men meent dien ten gevolge te vragen, welk stelsel zij te dien aanzien volgt, — en te eerder, vermits het schijnt te blijken, dat zij, wat betreft de predikants-traktementen der Nederlandsche Hervormde kerk, een ander stelsel naleeft dan dat, hetwelk bij het arrest van den hoogen raad is gehuldigd, en traktementen intrekt, waar die, ter zake der afnemende bevolking, niet meer noodig zijn, en de vrijvallende gelden besteedt, ten einde te voorzien in de behoefte, door vermeerdering van bevolking, of het stichten van nieuwe gemeenten, daaraan ontstaat.

Door eenige leden is twijfel geopperd, of de vermelde organisatie van het Hervormde kerkgenootschap wel is geschikt te brengen met het beginsel van eene losmaking van de banden, welke hetzelve aan den staat plagten te verbinden. Zij grondden zich op de voorwaarden der goedkeuring en het voorbehoud der synodale commissie en der algemeene synode. Men heeft gevraagd, of het niet wenschelijker ware geweest, om óf het reglement geheel goed te keuren, óf zich van de goedkeuring daarvan te onthouden, zoo lang er bepalingen in voorkomen, die strijdig worden geacht met het staatsbelang.

Men heeft gevraagd, of het collatie-regt, 'twelk als eene ongrondwettige inmenging met kerkelijke zaken wordt beschouwd, nog wordt uitgeoefend, en zoo ja, of men de benoeming der predikanten niet onbeperkt aan de kerkelijke gemeenten zou kunnen overlaten.

In de afdeelingen is verder gewezen op den toestand der Hervormde kerk in de O. Indiën, die nog geheel afhankelijk is van het bewind. Men heeft gemeend, dat de kerk daar te lande gelijke vrijheid kon worden verleend als aan de R.-K. kerk in dat oord wordt gegeven.

Men heeft opgemerkt, dat de meeste rabbijns-plaatsen vervuld blijven. Naar het oordeel van sommigen, is dit te schrijven aan het gebrek aan eene goede gelegenheid hier te lande ter vorming van zoodanige geestelijken, vermits het Israëlitisch seminarium zeer onvoldoende aan deszelfs bestemming beantwoordt. Men heeft gevraagd, of daarin geene verbetering is te maken, terwijl eene niet onaanzienlijke som voor dat seminarium is uitgetrokken.

Den 25sten October heeft de commissie van rapporteurs, bestaande uit de heeren *v. Hoëvell, v. Goltstein, v. ...*, *Dirks* en *Hugenholtz*, een voorloopig verslag opgemaakt betreffende de voordragt ter regeling van het batig slot der koloniale middelen over het jaar 1850.

Daarin komt voor, dat eenige leden nog nadere inlichtingen hebben verlangd omtrent de onkosten, die ter verkrijging der producten in O. Indië worden gemaakt; maar is tevens aangemerkt, dat men geen gebruik heeft kunnen maken van het verslag omtrent het beheer der O. I. bezittingen over 1850, als 't welk, tijdens het onderzoek der voordragt in de afdeelingen, nog niet gedrukt was.

Verder wordt in dit verslag aangemerkt, dat het voornemen, om met Duitsche landverhuizers eene kolonisatie in Suriname tot stand te brengen, het onderwerp is geweest eener naauwgezette overweging. Men heeft verlangd, indien er gene onderhandelingen zijn geopend, en daartegen bedenkingen bestaan, den staat daarvan en de dien ten gevolge genomene voorbereidende maatregelen te kennen. — Men heeft met genoegen gezien, dat de regering, door het bevorderen de landverhuizing derwaarts, voordeel tracht te trekken van den rijkdom en de productive kracht van den bodem; eenige leden hebben het niet goedgekeurd, dat men door behulp van Duitsche landverhuizers zou trachten te kolonistelligen. Deze leden hebben beweerd, dat eene kolonisatie door middel van Nederlanders niet onmogelijk is; dat, bij de noodige voorzorgen worden genomen voor eene goede huisvesting der aankomende kolonisten, ook hier te lande personen daartoe te verkrijgen zeuden zijn; dat het mislukken der aangewende pogingen moeten worden toegeschreven aan de geringe zorg, welke door het Bestuur is genomen voor de ontvangst der van hier vertrokken kolonisten. Zij beriepen zich op den vrij gunstigen toestand, in welken de overgebleven verkeeren, en meenen, op dien grond, der Regering in overweging te moeten geven, om de kolonisatie, met betere waarborgen voor den goeden uitslag, andermaal van hier te ondernemen. Andere leden hebben zich echter, met betrekking op het voorgevallene, huiverig betoond, om dergelijken maatregel aan te bevelen.

Men heeft den wensch geuit, dat de Regering mogt voortgaan met zich zelve te assureren, ten einde eerlang daartoe te geraken. Eenige leden hebben gemeend, dat moeten aandringen op eene spoedige herziening van de traden met de Handelmaatschappij, en hebben verlangd te vernemen, hoe verre men daarmede is gevorderd. Eenige leden hebben te kennen gegeven, dat zij gaarne zouden zien, dat de Handelmaatschappij aan de schepen, in de oathemale verkeerende van door de maatschappij te worden bevracht, doch die de Oostindische havens mogten aandoen, zonder bevrachting van de gezegde maatschappij, gelegenheid gaven om gouvernements-producten te laden. Men meende, daardoor vermindering van scheepsvrachten zou worden te kregen.

Men heeft verlangd, te worden ingelicht omtrent de redenen, waarom de gouverneur-generaal van Neerlandsch Indië heeft besloten, om promessen uit te geven, uiterlijk ten bedrage van drie millioenen.

Uit het verslag, betreffende den staat van de kolonie Suriname over het jaar 1850, blijkt, dat de bevolking derzelve heeft bestaan uit 12.401 vrije en uit 39,679 niet vrije lieden, van welke laatste 19,238 mannel. en 20,441 vrouwen; — dat onder de vrije bevolking de geboorten hebben bedragen 3.., de sterfgevallen 342; dat van de slaven-bevolking 258 zijn vrijgegeven; 251 zijn weggeloopen, doch van deze 138 zijn teruggekomen; dat bij deze bevolking de geboorten hebben bedragen 1342, en de sterfgevallen 1224.

De boschnegers zijn verdeeld in drie stammen, te weten: Araucaners, de Samaracaners en de Moessingers. Hun getal wordt op 8000 begroot. Hun bedrijf bepaalt zich tot verwerken van hout; maar zij zijn over 't geheel vadzig en lui, en arbeiden niet, dan in de hoogste noodzakelijkheid. De aangewende pogingen om hun christelijke godsdienst-begrippen in te boezemen, hebben tot dus verre schipbreuk geleden op hunne gehechtheid aan voorvaderlijke overleveringen, bij welke zij, zoo zij zeggen, zich gelukkig hebben gevoeld.

De Indianen, of de afstammelingen van de aloude bewoners des Lands, maken een zeer zorgeloos volk uit. Bij eene hartstogtelijke verslaafdheid aan sterken drank, leven zij voornamelijk van jagt en visscherij, en is hun aantal tot eenige honderden duizend gesmolten. Zij zijn over de geheele kolonie verspreid, maar bewonen bij voorkeur de oevers van de Marocijne, de Saramacca en de Coppename.

De plantagien hebben in 1850 een aantal van 273 bedragen, en zijn alzoo met 3 verminderd. De producten waren: suiker, rum, dram, melassie, koffij, cacao en katoen; gezamenlijk ter waarde van *f* 3,108,264. De veestapel bestond uit 5564 stuks rundvee; 168 paarden; 59 muilezels; 118 ezels; 4664 varkens; 3115 schapen, en 454 geiten. Het aantal der aangekomen schepen bedroeg 246, met welke is aangevoerd eene geldswaarde van *f* 2,087,561; dat der vertrokken uit 245 bodems, met welke is uitgevoerd eene geldswaarde van *f* 2,877,101.

De inkomsten hebben werkelijk bedragen *f* 1,090,180, waaronder een subsidie uit Nederland van *f* 150,000; — de uitgaven *f* 1.042,399.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.